

Trávicí systém I

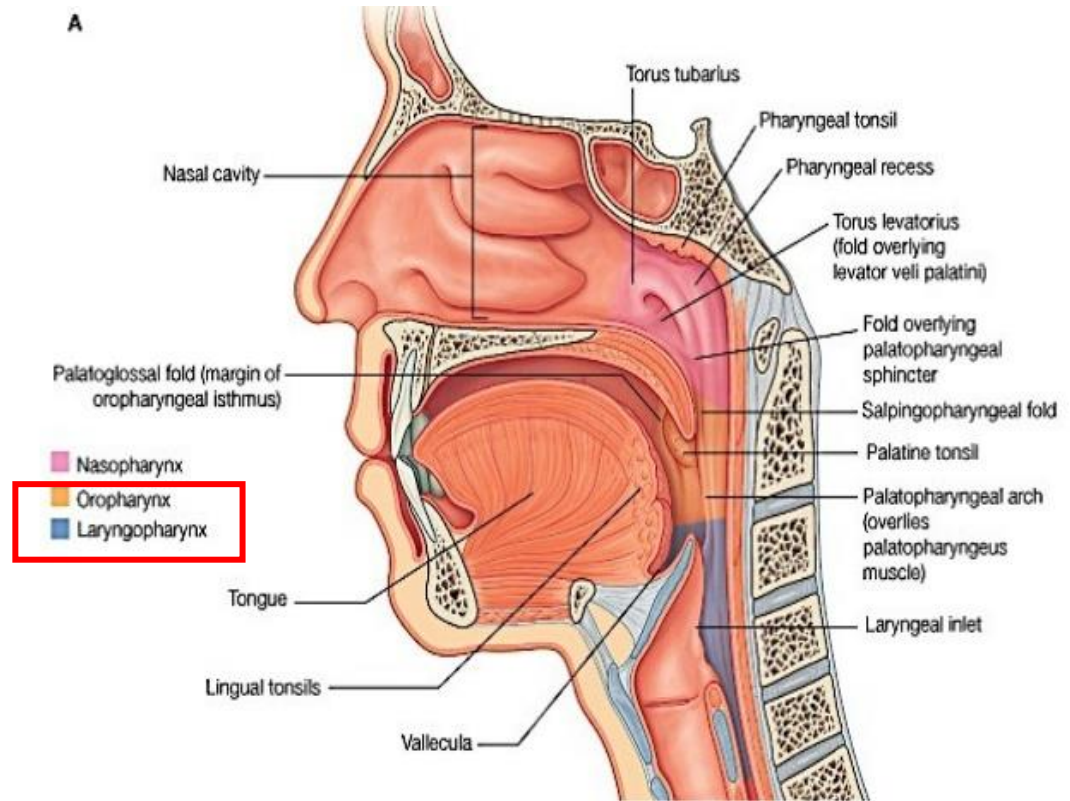
Dutina ústní (*cavum oris*)

- **stěny**

- rty (*labia oris*)
- tváře (*buccae*)
- tvrdé a měkké patro (*palatum durum, palatum molle*)
- spodina dutiny ústní

- **obsah**

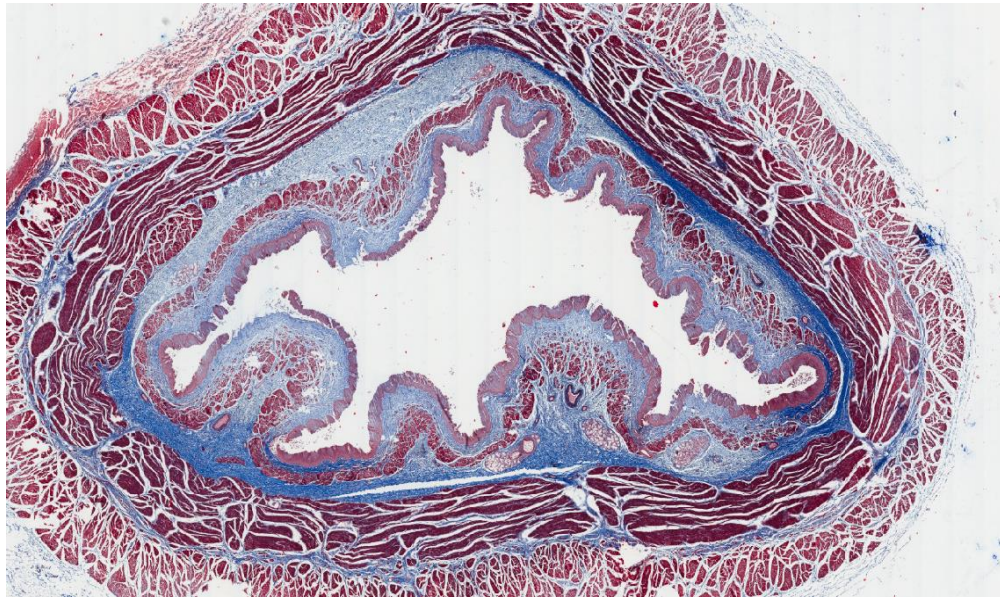
- jazyk (*lingua*)
- zuby (*dentes*)
- dásěň (*gingiva*)
- mandle (*tonsilla*)
- slinné žlázy (*glandulae salivariae*)

Hltan (*pharynx*)
Jícen (*oesophagus*)

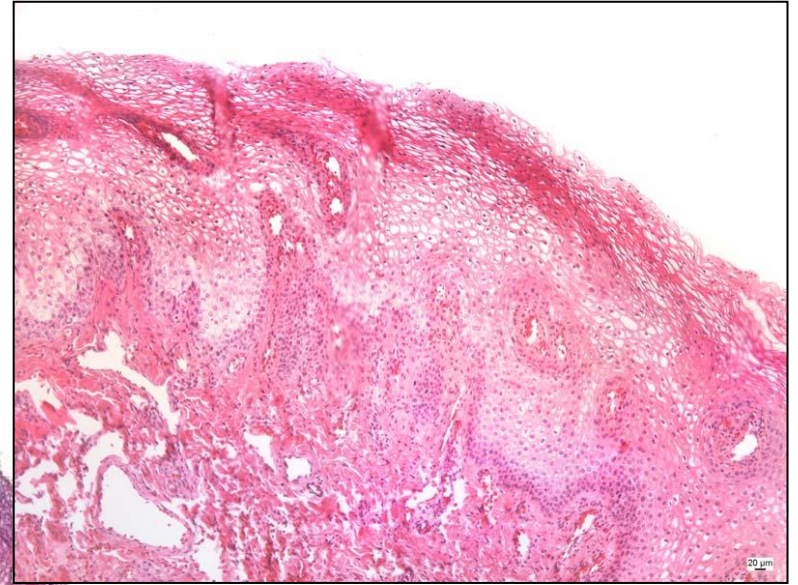
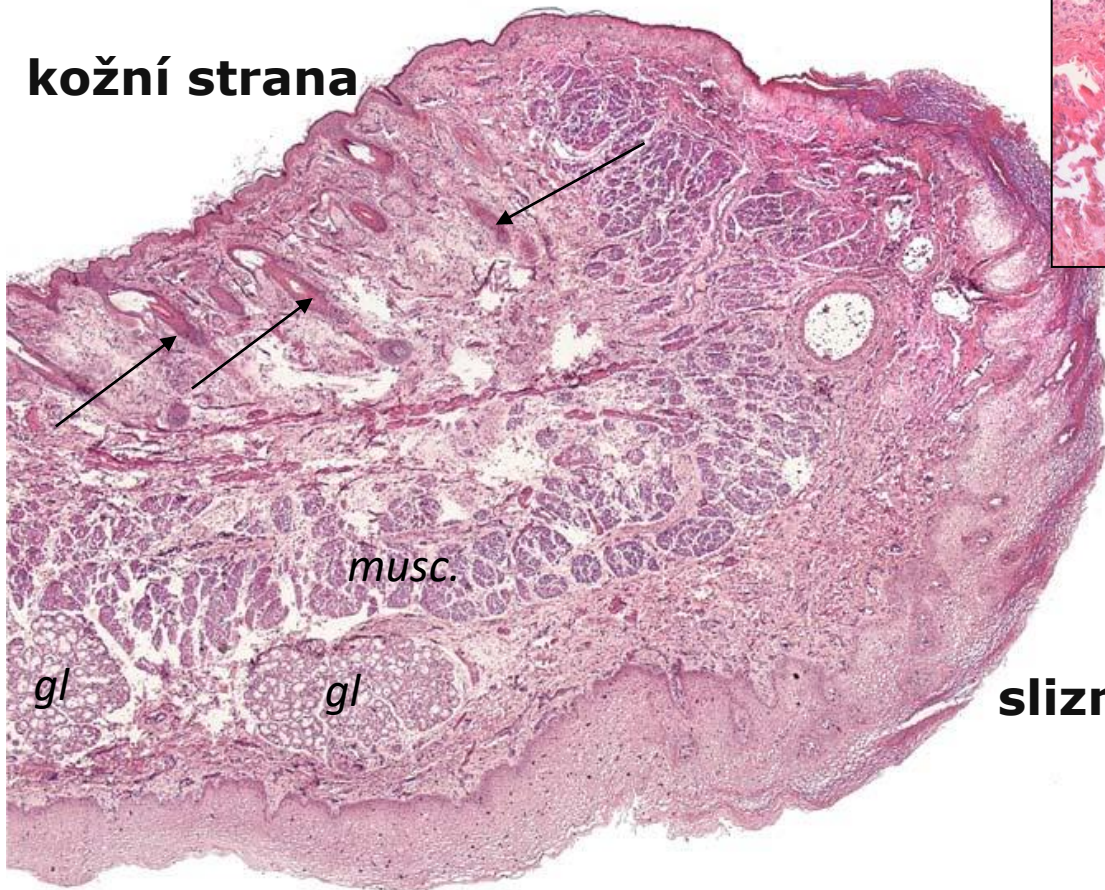
Cavum oris: vestibulum et cavum oris proprium

Obečná stavba (nejenom) trávicí trubice

- **tunica mucosa**
 - lamina epithelialis
 - lamina propria mucosae - řídké kolagenní nebo retikulární vazivo
 - lamina muscularis mucosae
- **tela submucosa** (řídké kolagenní vazivo + Meissnerův plexus)
- **tunica muscularis externa**
 - vnitřní cirkulární
 - Auerbachův plexus
 - zevní longitudinální
- **(tunica) adventitia** nebo **serosa** (řídké kolagenní vazivo bez nebo s mesotelem)

Labium oris

červený lem rtu

slizniční

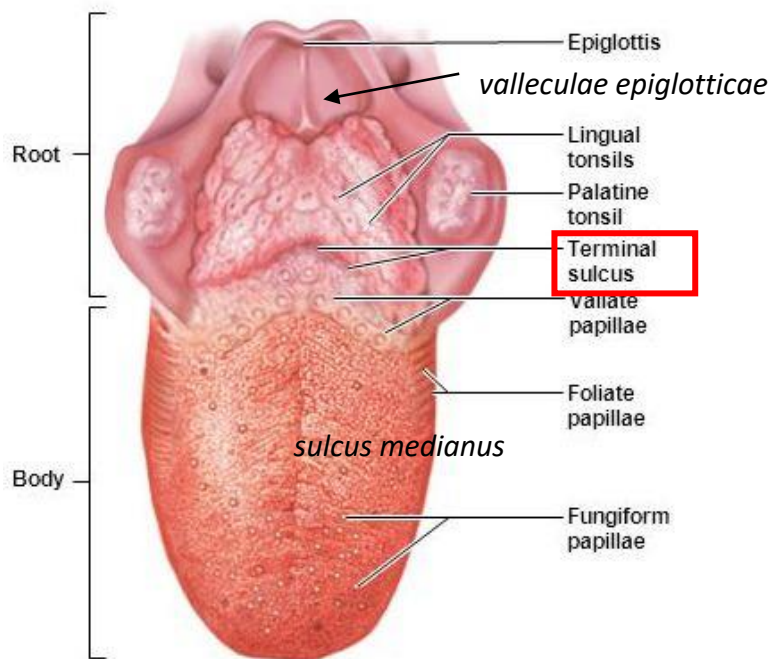
sliznice = **tunica mucosa**

- lamina epithelialis

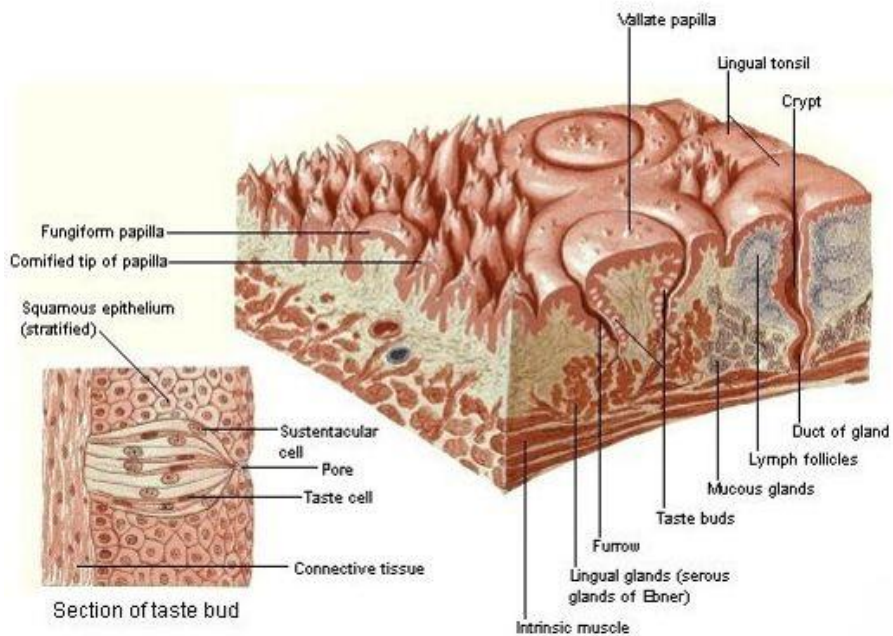
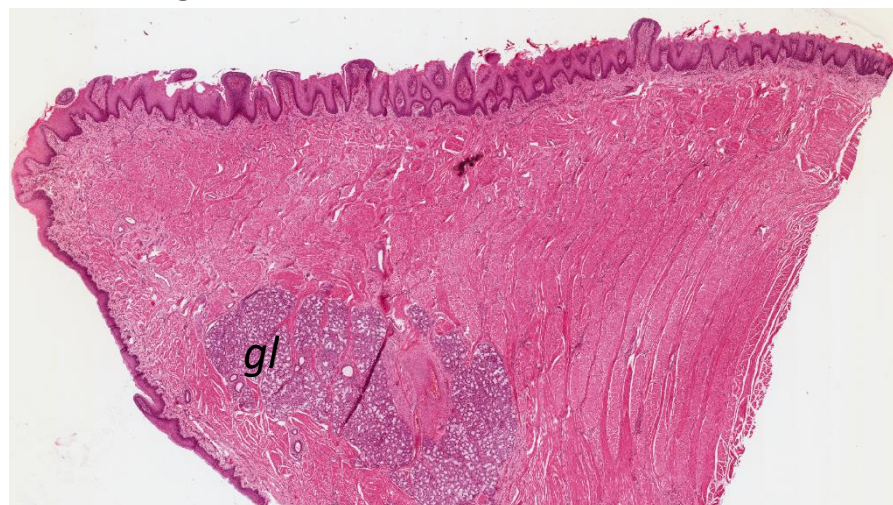
- lamina propria

- (lamina muscularis) není

Jazyk (*lingua*)

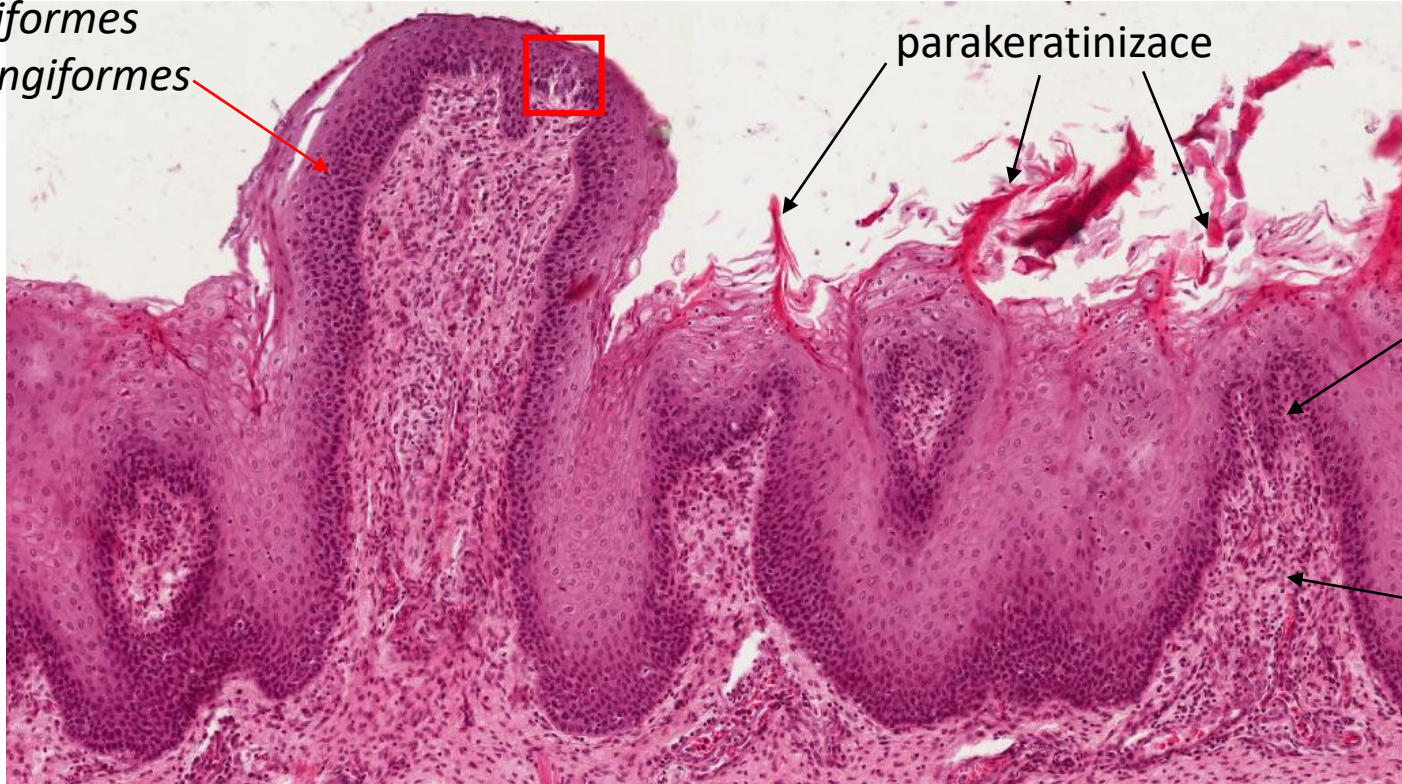
apex linguae

papillae filiformes
papillae fungiformes
papillae foliatae
papillae vallatae

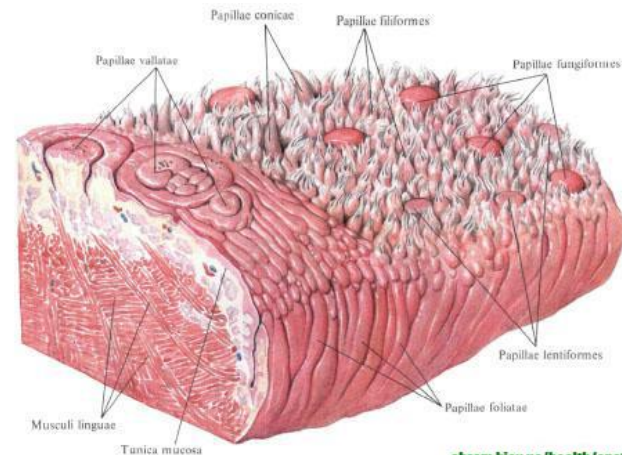
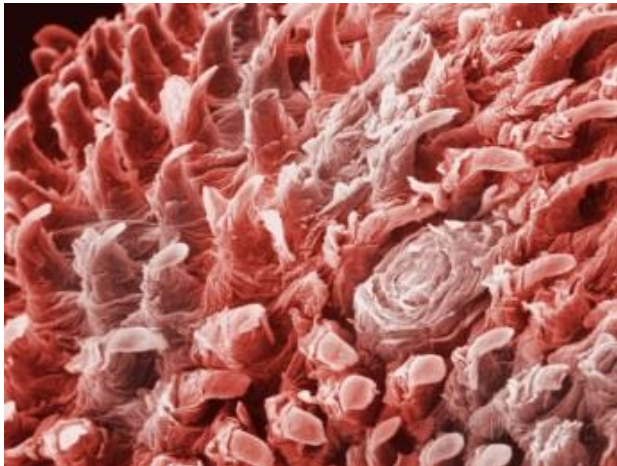
Jazyk - *dorsum linguae*

papillae filiformes
papillae fungiformes

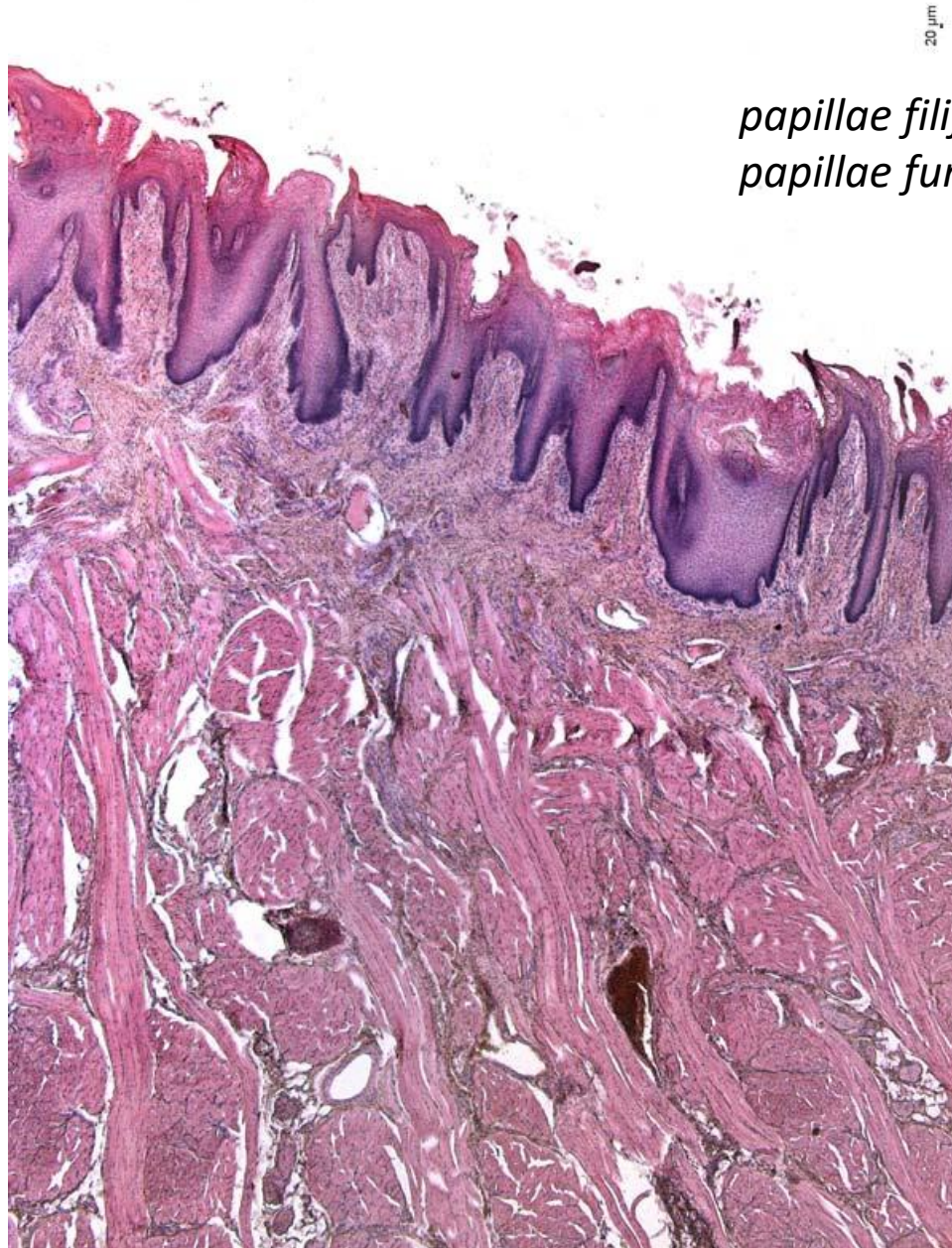

sekundární
vazivová
papila

primární
vazivová
papila

Jazyk - *apex linguae*

20 μ m

papillae filiformes
papillae fungiformes

sliznice

svalovina jazyka

Jazyk – *facies inferior*

papily

sliznice

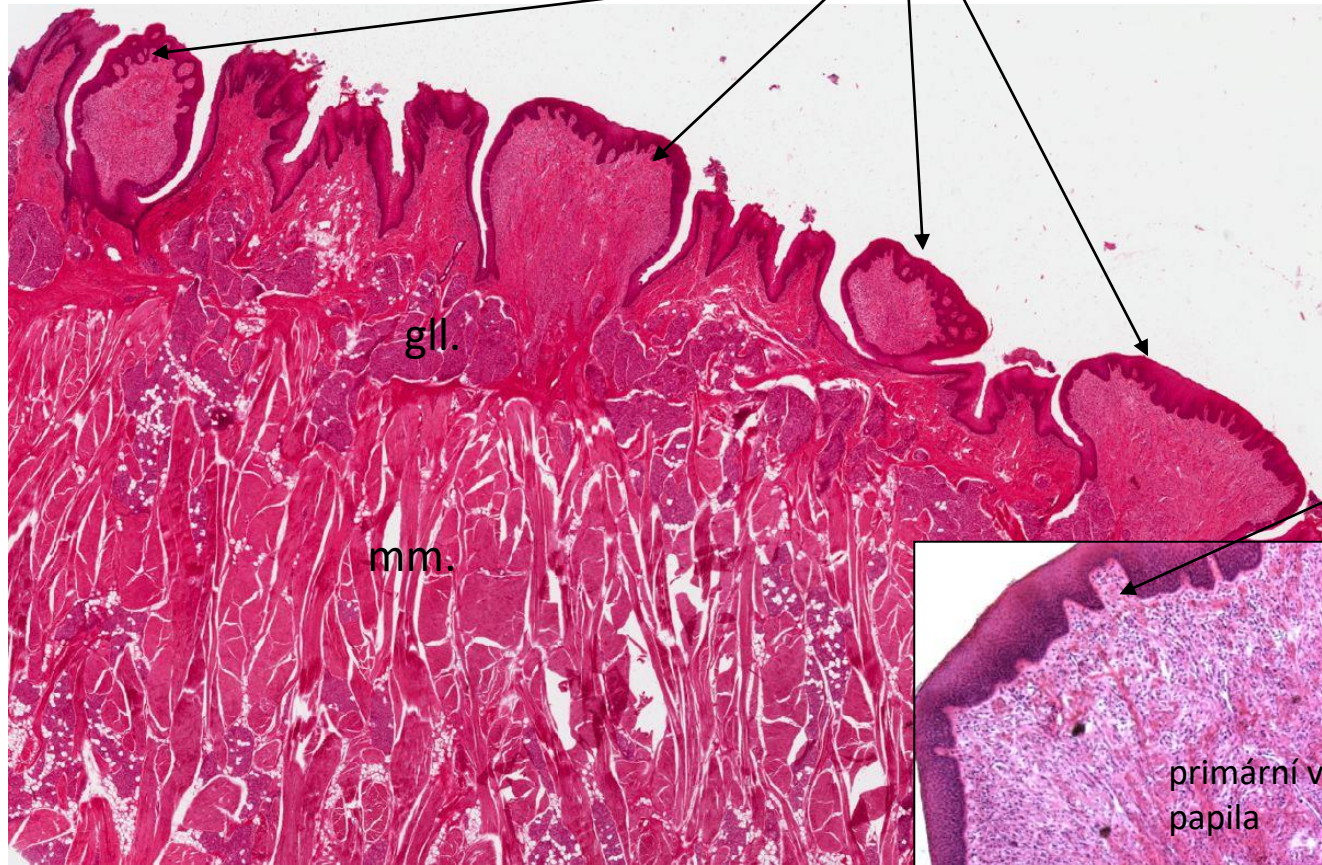
podslizniční
vazivo

m.

gl. apicis linguae - Blandini

20 μm

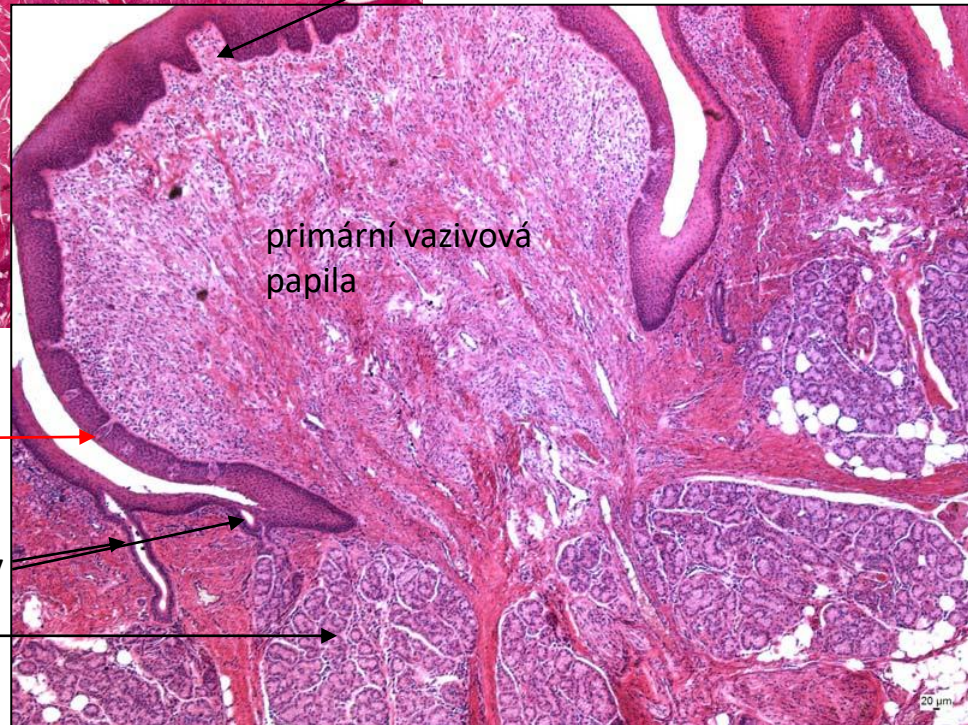
Jazyk - *papilla vallata*

gll.

mm.

sekundární
vazivová papila

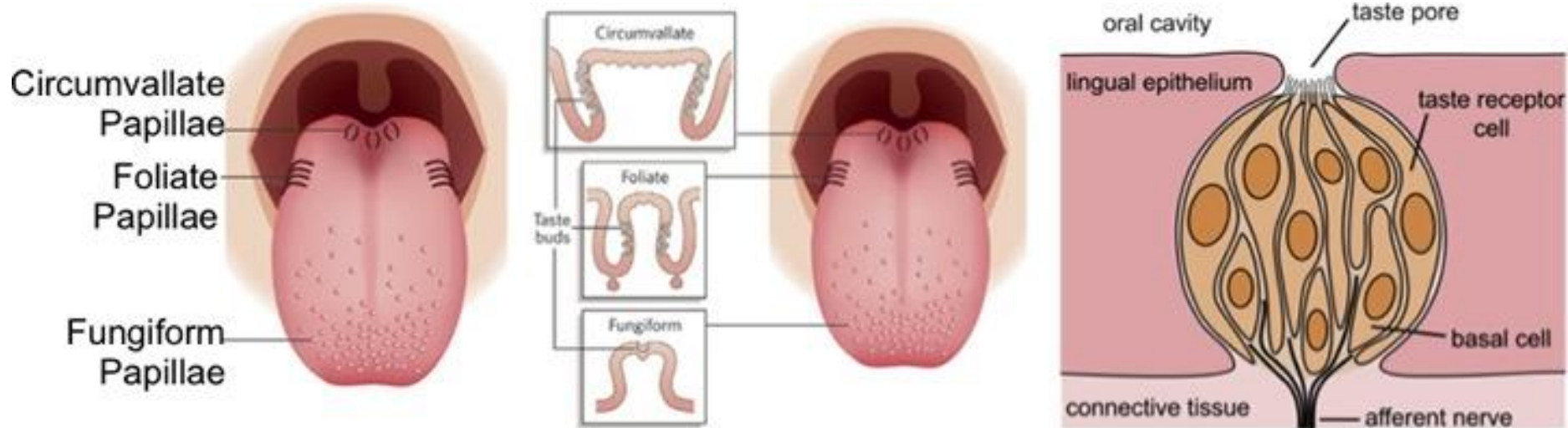

chutové
pohárky

vývody

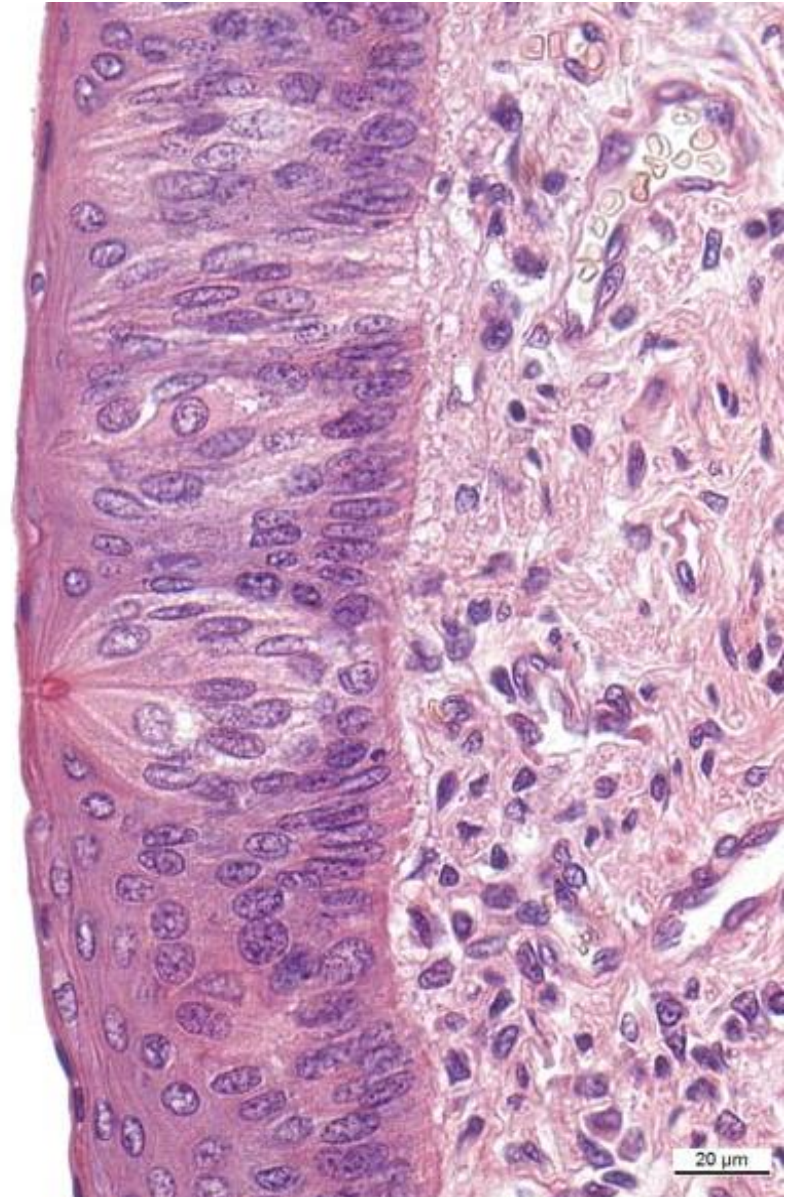
gll. gustatoriae - Ebnerovy
žlázky (serózní)

Chuťové pohárky – *caliculi gustatorii*

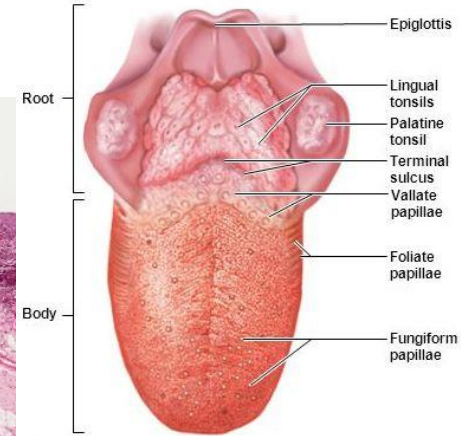

Chuťové pohárky - *caliculi gustatorii*

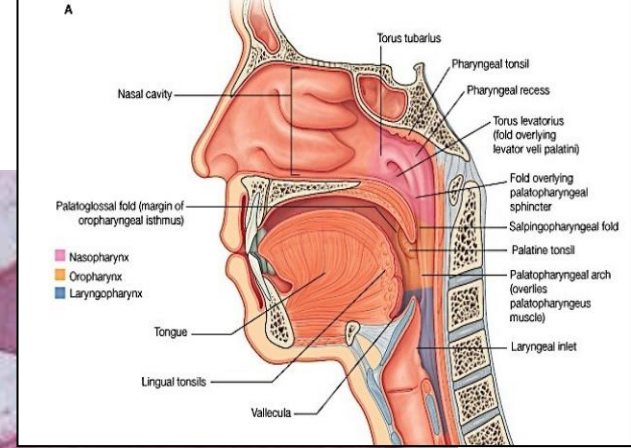
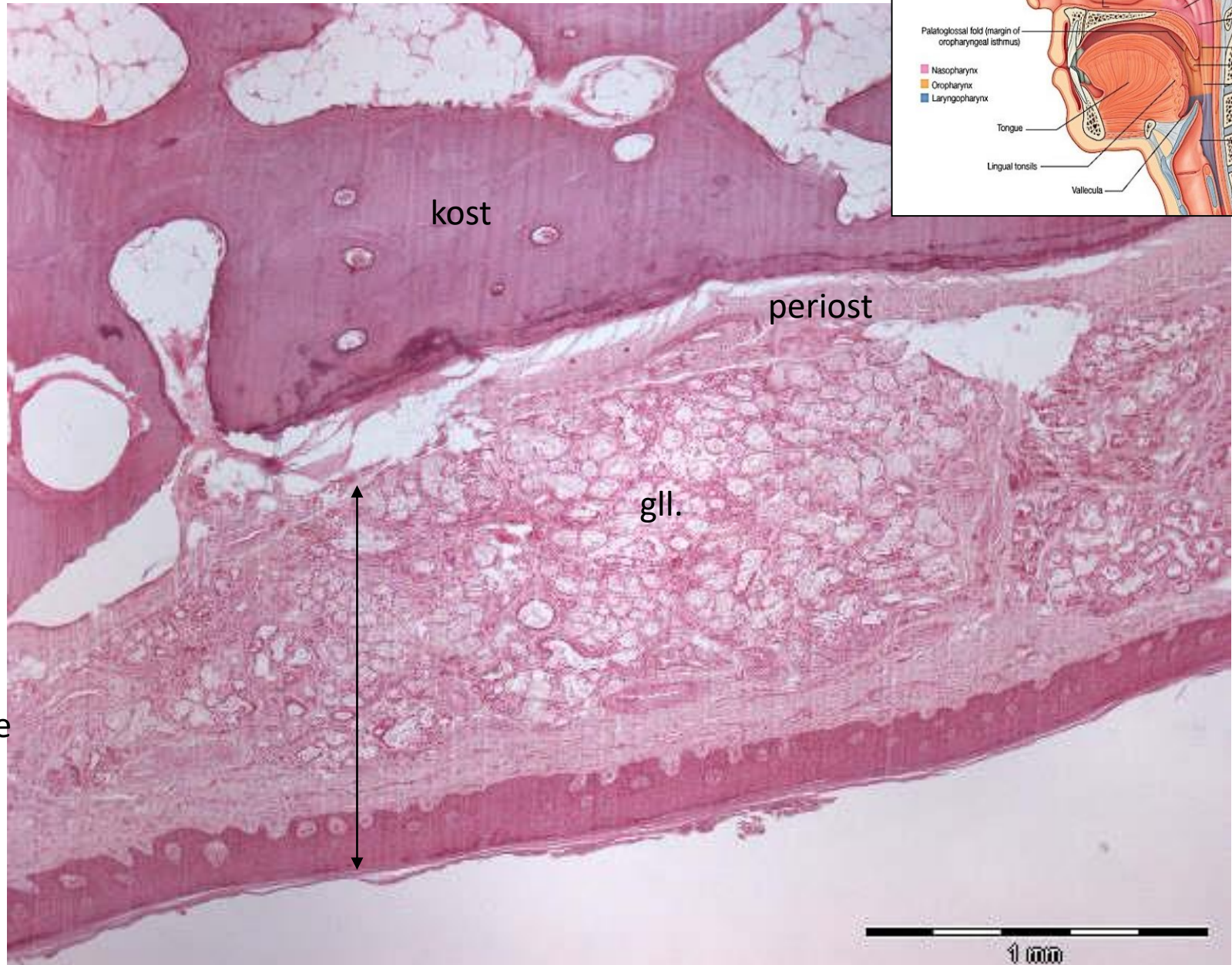
- ve vrstevnatém dlaždicovém epitelu papil jazyka, ve sliznici dutiny ústní a hltanu
- soudečkovité endoepitelové útvary, štíhlé buňky nedosahují úplně k povrchu epitelu → *porus gustatorius*
- smyslový epitel (primární nebo sekundární??)
- 3 typy buněk
 - smyslové
 - podpůrné (2 typů)
 - bazální

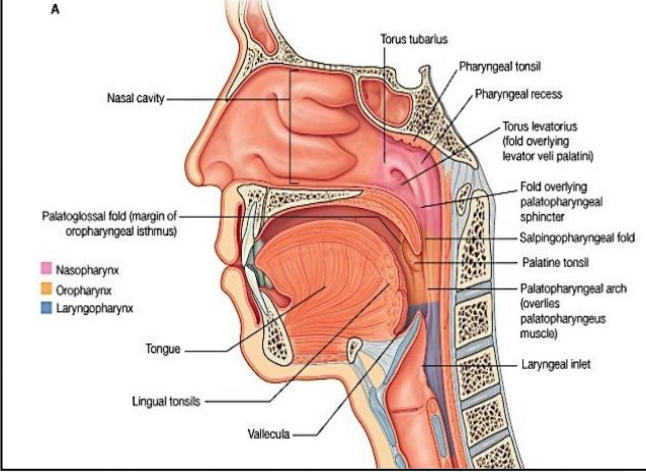
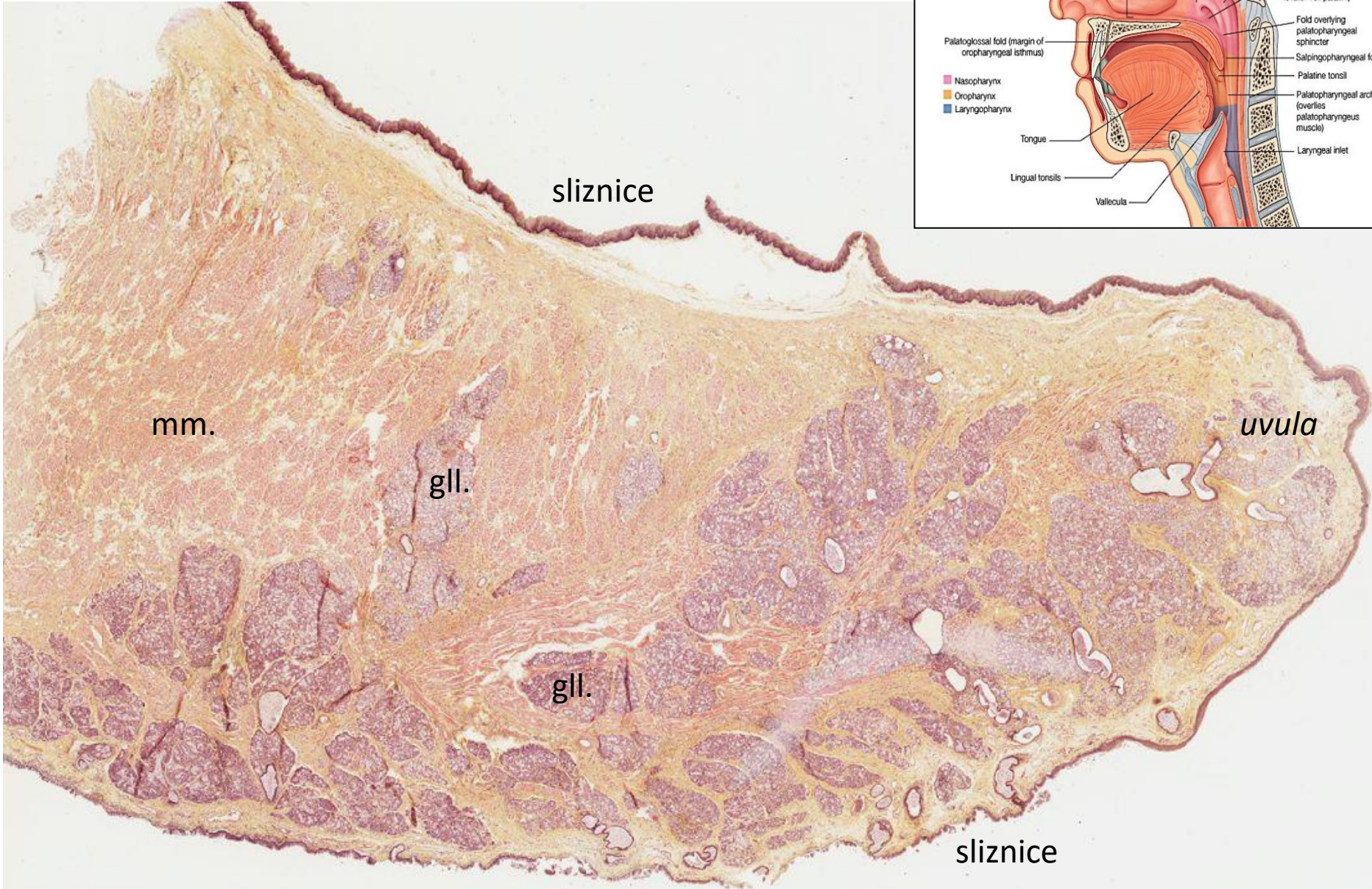
Jazyk - *radix linguae* – *tonsilla lingualis*

Palatum durum

Palatum molle

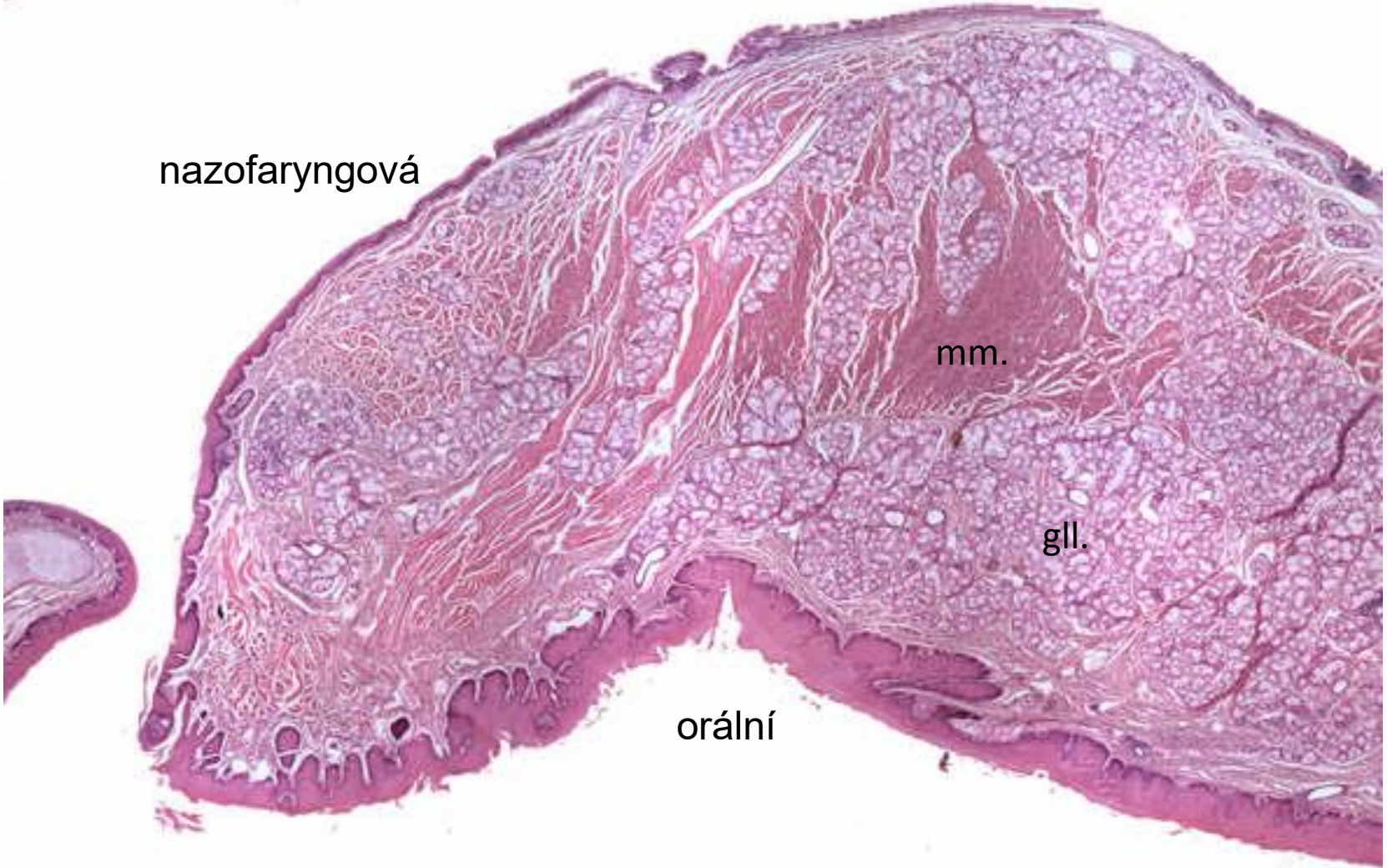
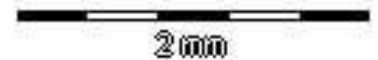
Palatum molle

nazofaryngová

mm.

gll.

orální

Palatum molle

strana?

častá metaplazie
epitelu

gll.

mm.

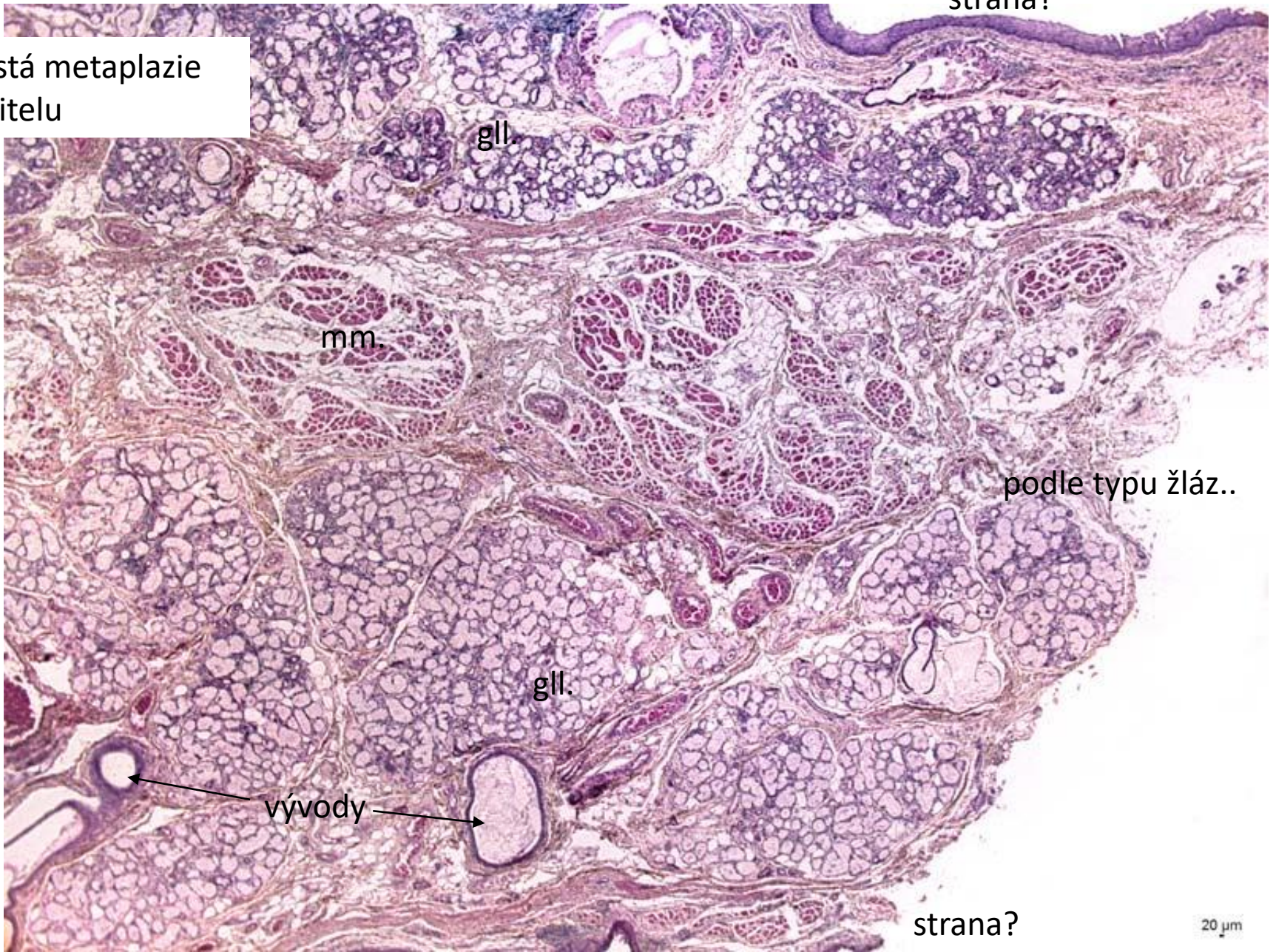
podle typu žláz..

gll.

vývody

strana?

20 μm

Zub - dens

- **email**

- nejtvrdší **substance** lidského těla, nejsou tu buňky (ameloblasty pouze za vývoje),
- t: → 2.5 mm, 95.5% anorg. solí, organ. složka (specif. proteiny)

- **dentin**

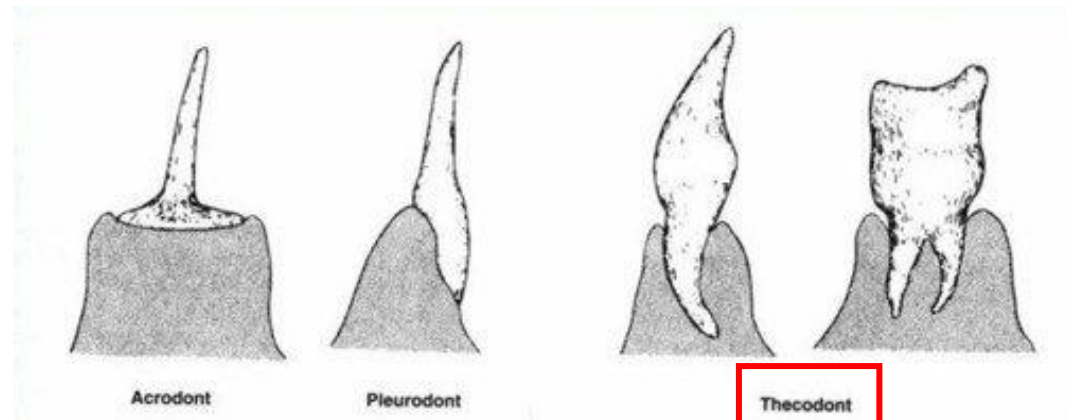
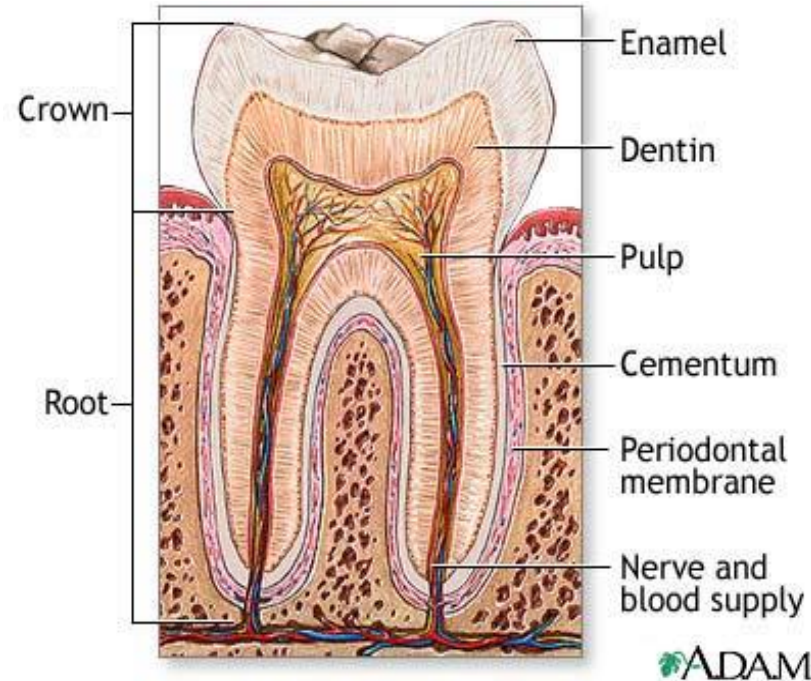
- je modifikovaná kostní tkáň, kalcifikovaná – 70% anorg. solí
- **výběžky odontoblastů** – Tomesova vlákna (lokalizovaná v **dentinových kanálcích**) a dentinová matrix (kolagenní vlákna + interfibrilární matrix)

- **pulpa s odontoblasty**

- rosolovité vazivo
- plexus subodontoblasticus Raschkowi

- **cement**

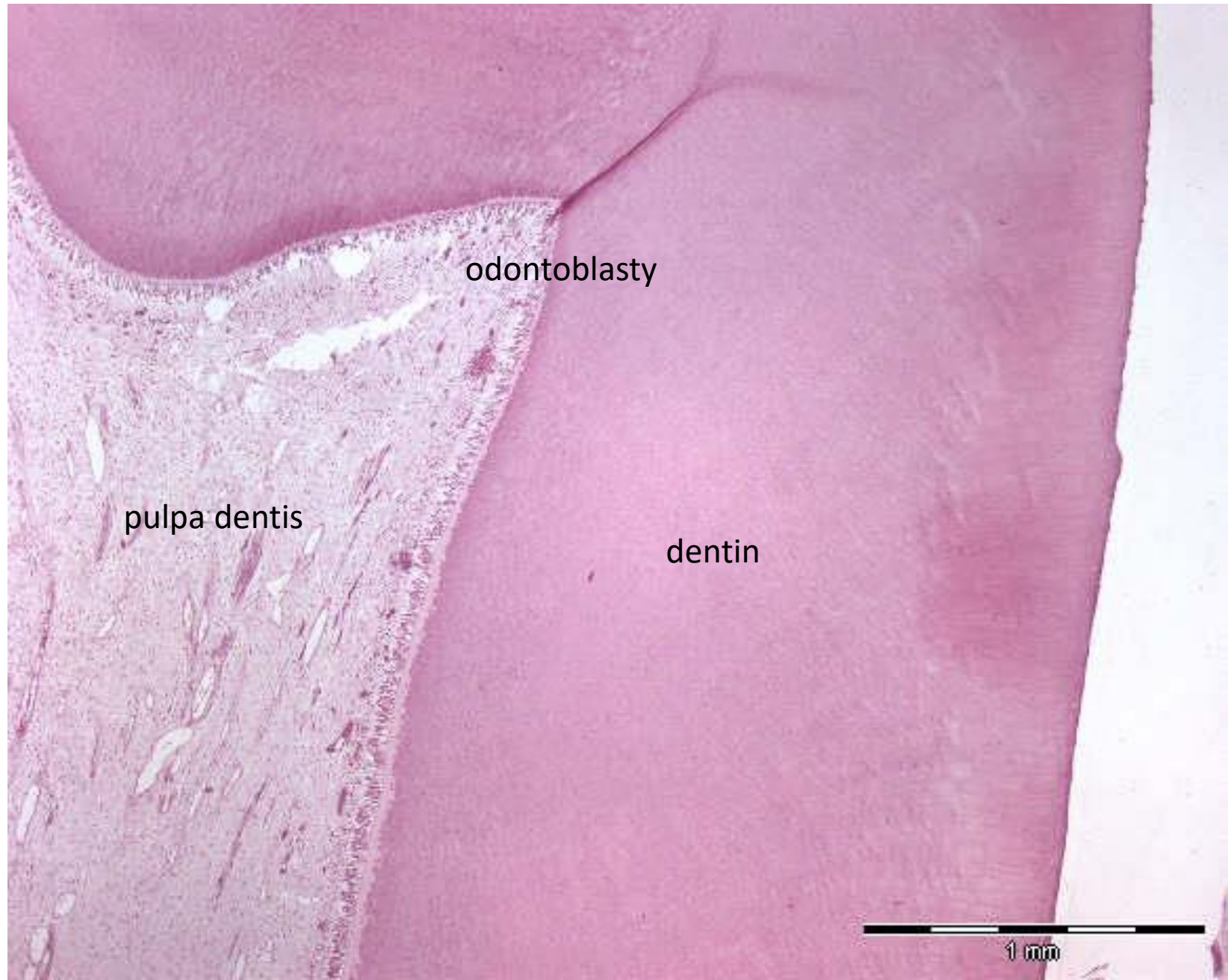
- kostní tkáň vláknitého typu
- cementocyty /primární a sekundární cement/

Dentes decidui (20)

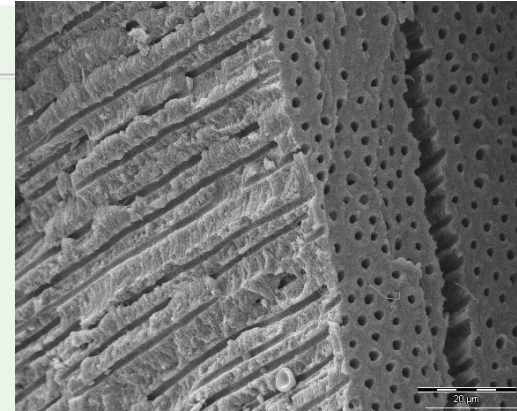
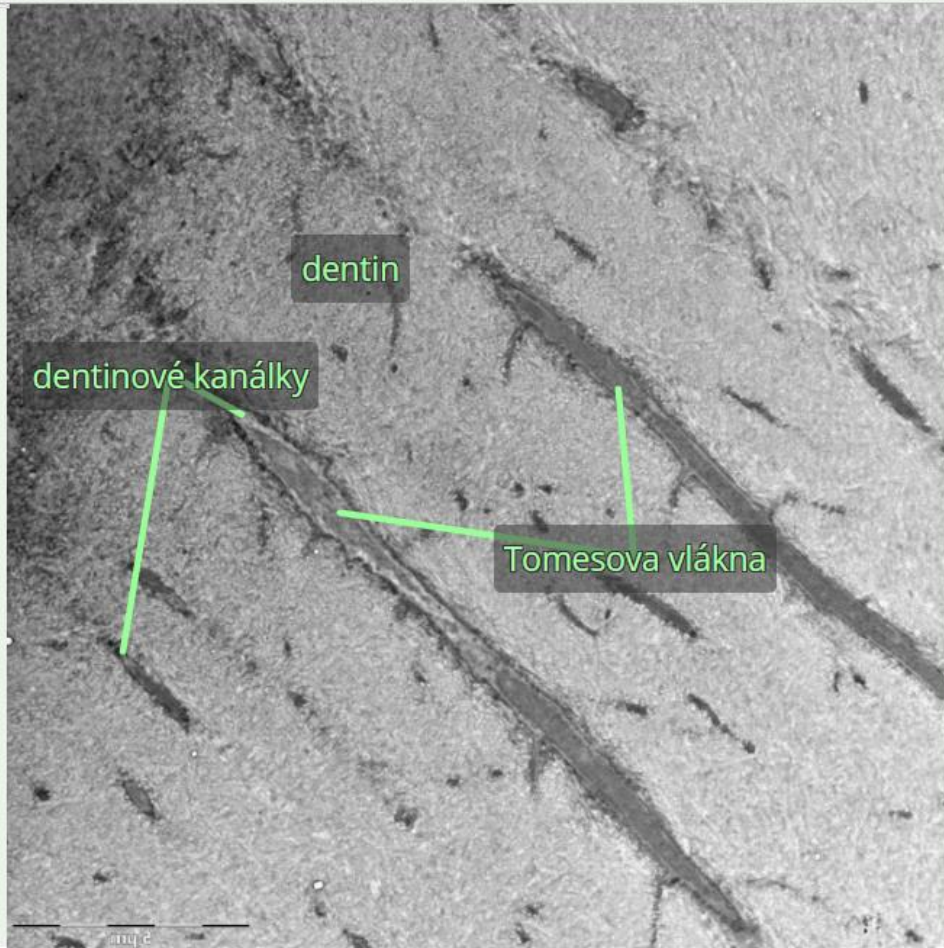
Dentes permanentes (32)

Zub - korunka

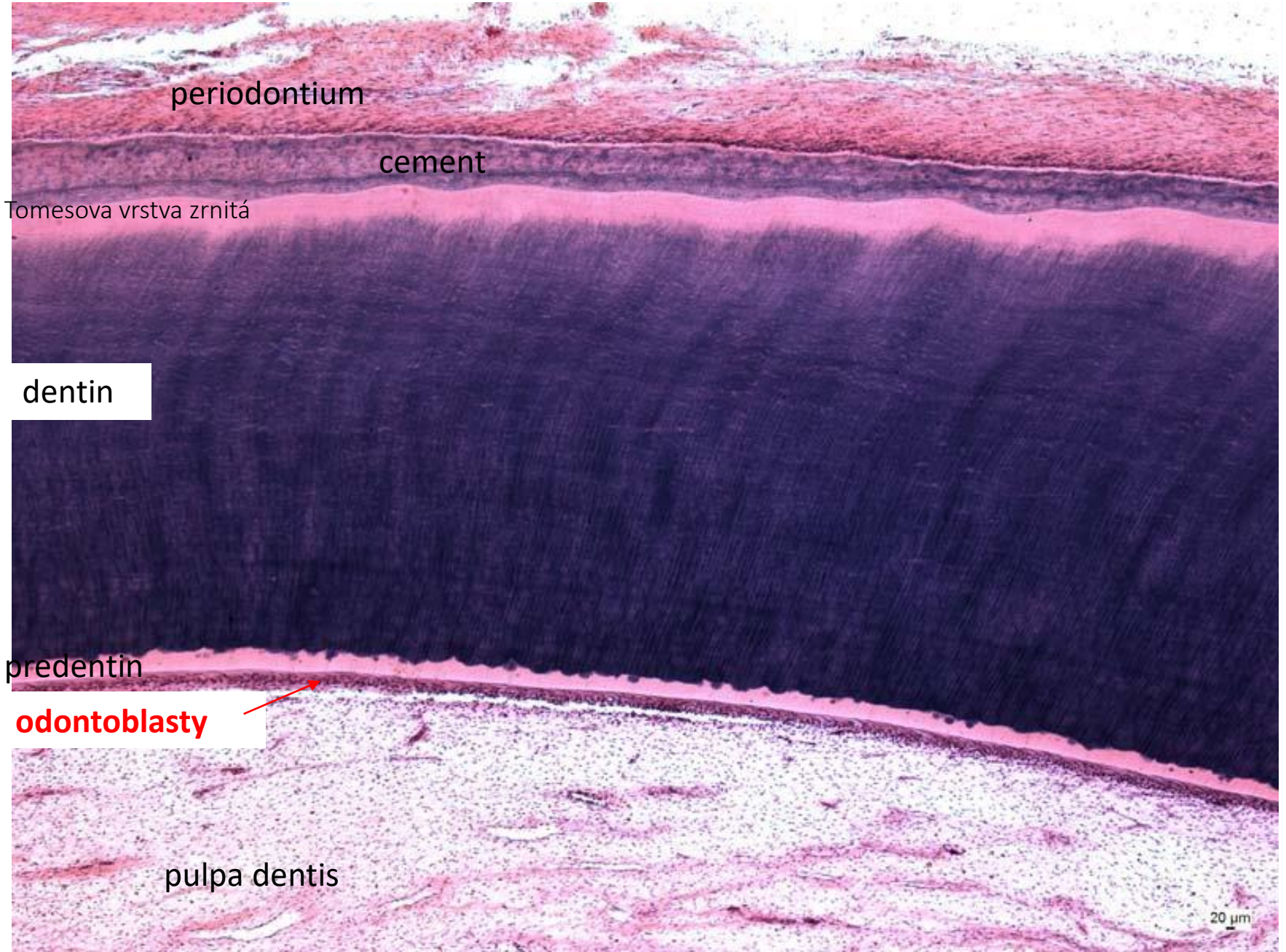
Dentin – výběžky odontoblastů

Dentinové kanálky s výběžky odontoblastů, TEM

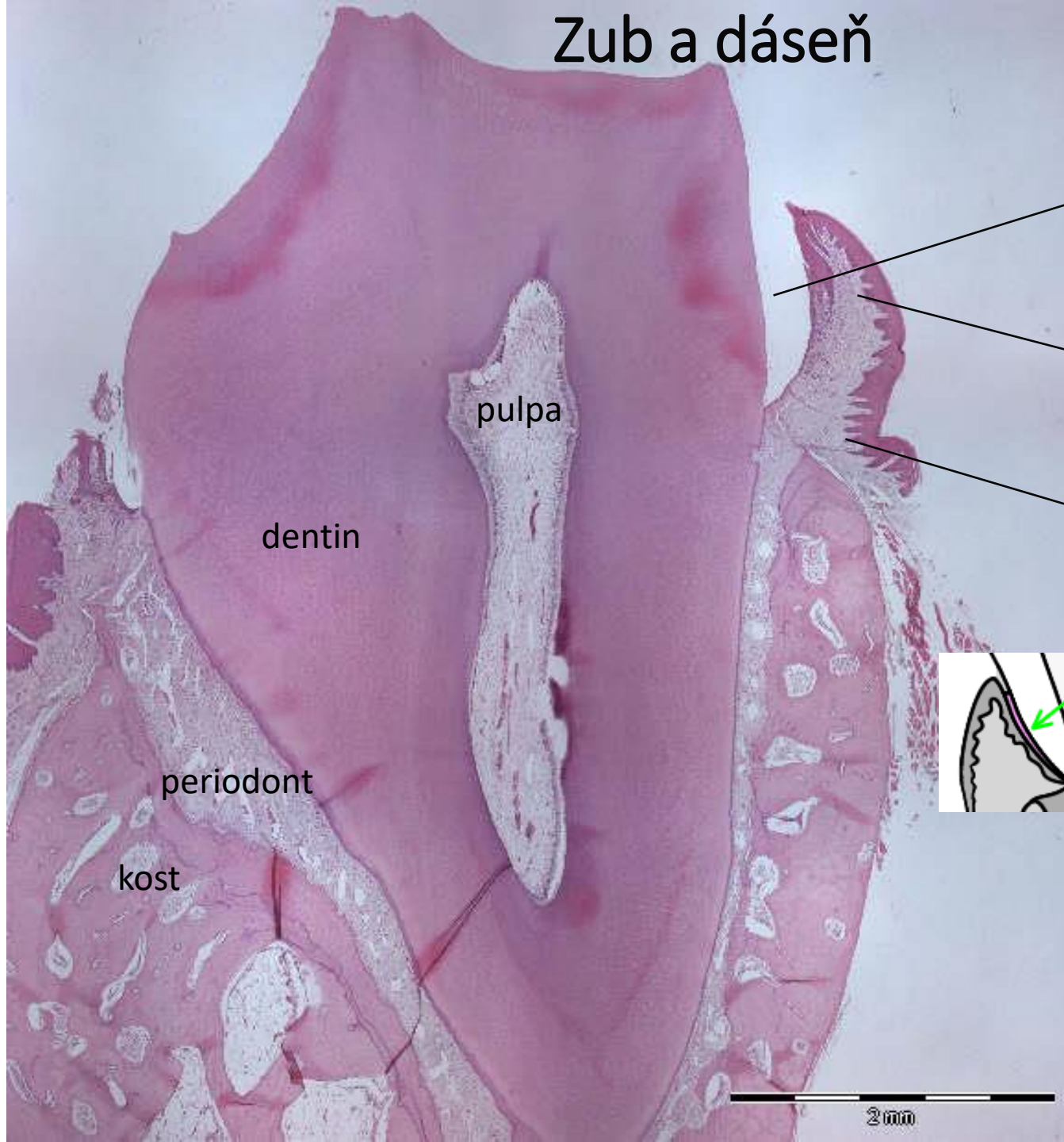

Výběžky jednotlivých odontoblastů (**Tomesova vlákna**) jsou uloženy v dentinových kanálcích a prostupují celou tloušťkou dentinu. Tomesova vlákna vysílají další jemnější výběžky, které jsou umístěny v drobnějších laterálních dentinových kanálcích.

Zub - kořen

Zub a dásěň

sulcus gingivalis

gingiva libera

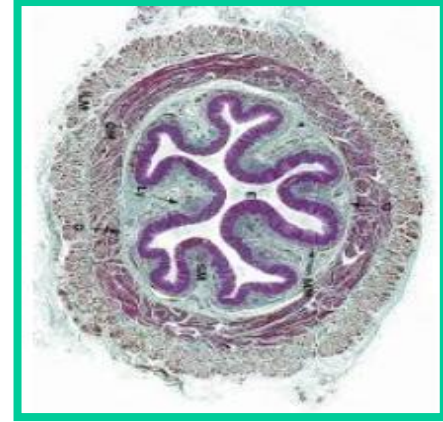
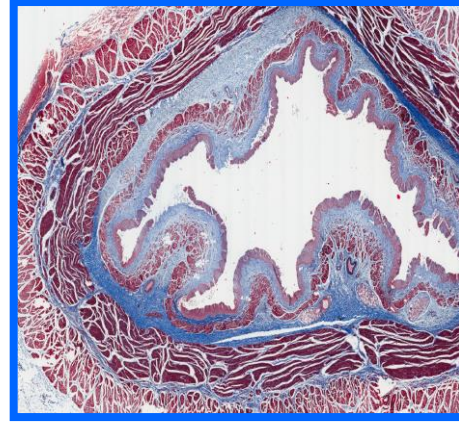
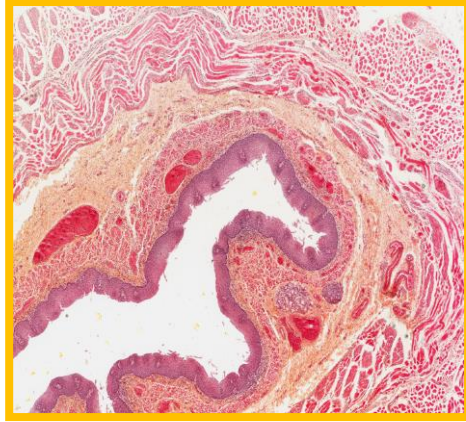
gingiva affixa

Gottliebova těsnící
epitelová manžeta

2 mm

Jícen (*oesophagus*)

gll. oesophageales

Jícen – *tunica muscularis externa* (typ svaloviny)

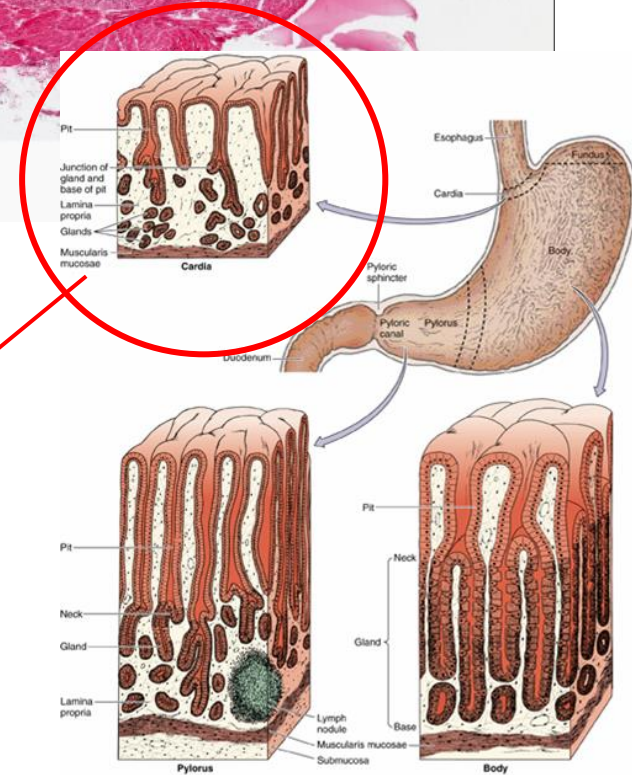
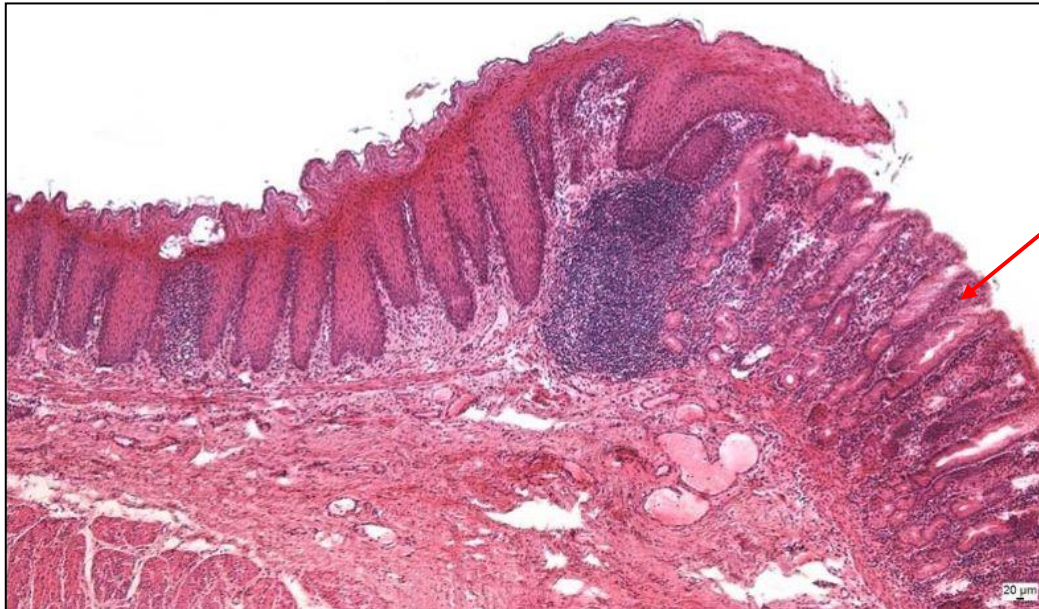
Jícen a žaludek

základní části

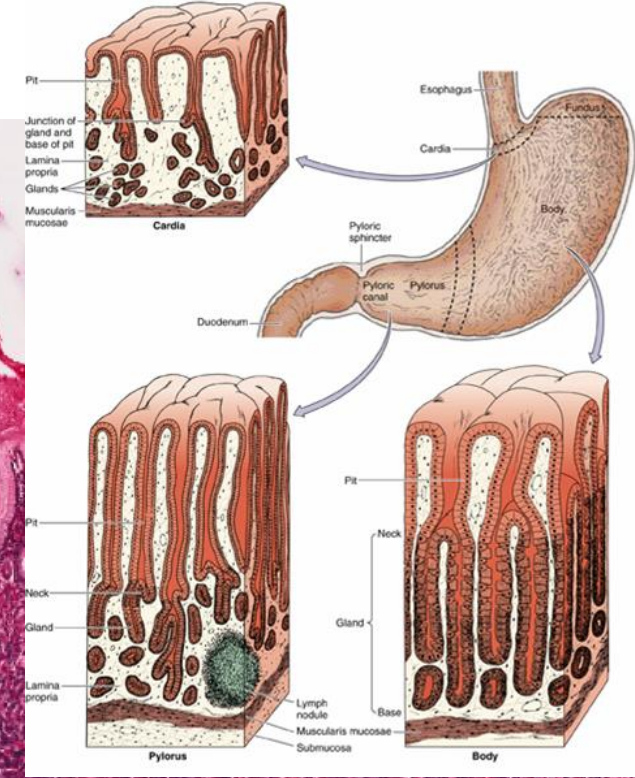
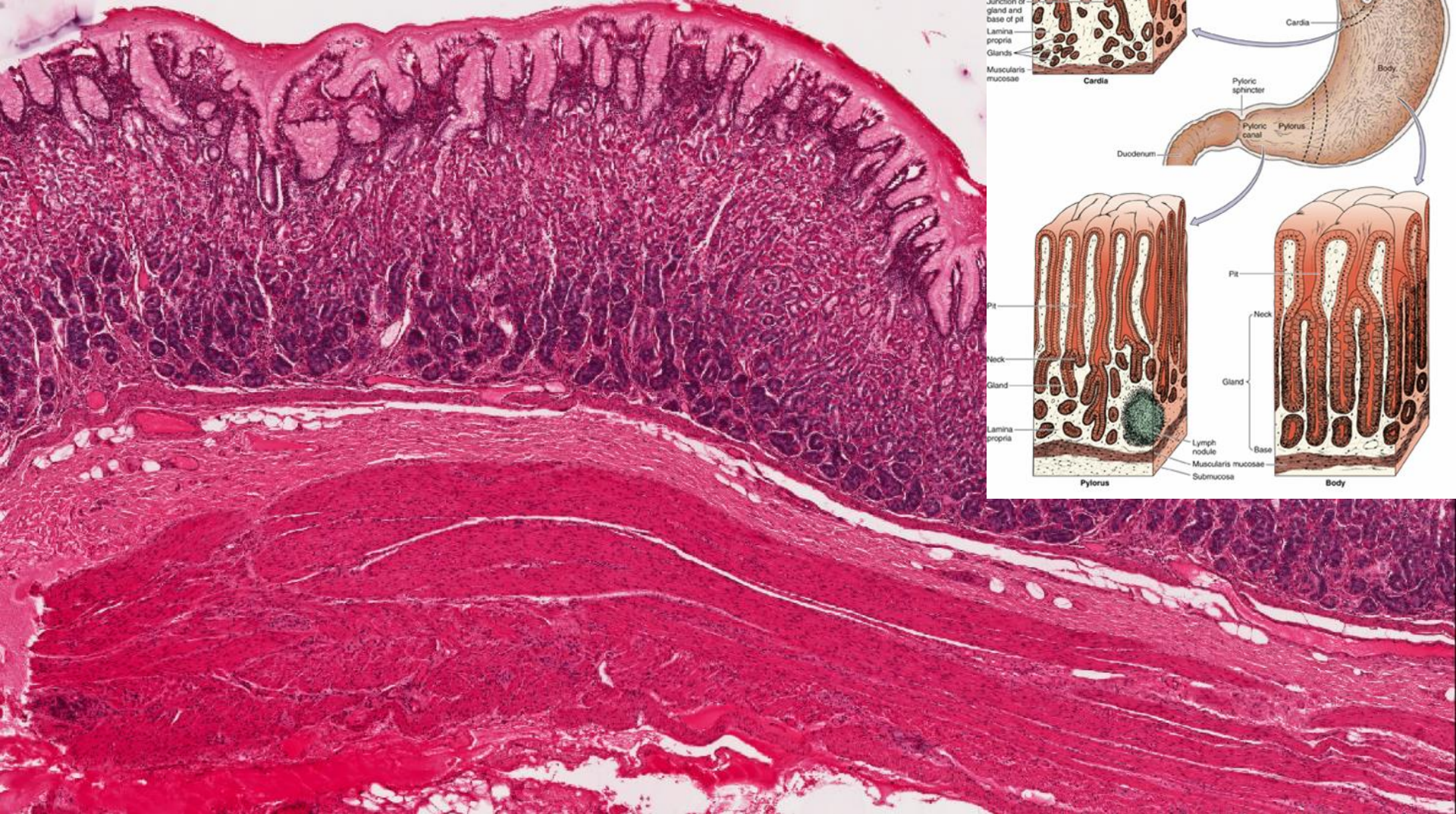
- *cardia*
- *fundus ventriculi*
- *corpus*
- *pylorus*

stěna žaludku

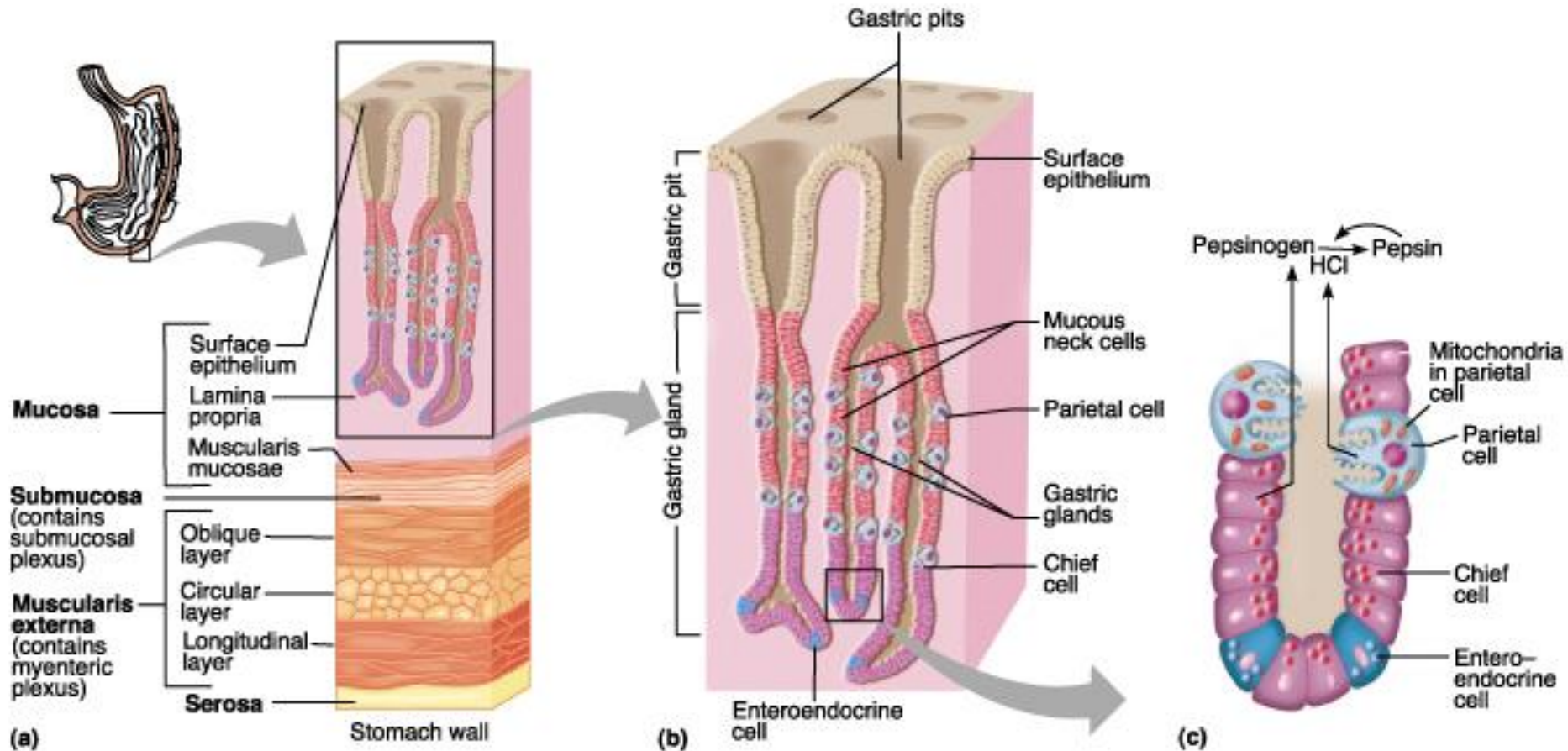
- **sliznice**
 - l. epithelialis
 - l. propria – tlustá s žluďečními žlázkami
 - l. muscularis
- tela submucosa
- tunica muscularis
 - 3 vrstvy (šikmá, cirkulární, longitudinální)
- serosa

Žaludek (*gaster, ventriculus*)

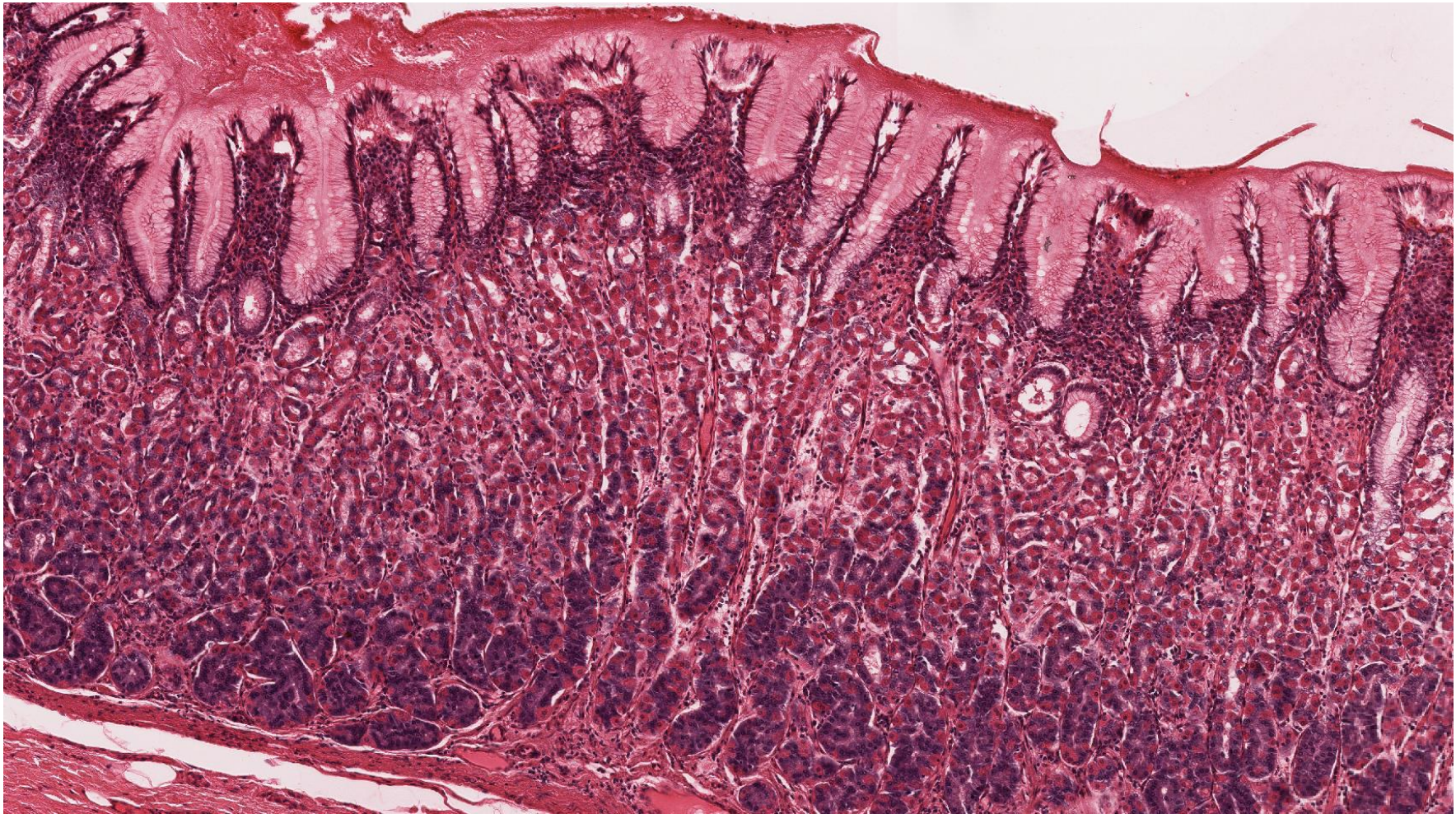

Žaludek - *fundus et corpus ventriculi*

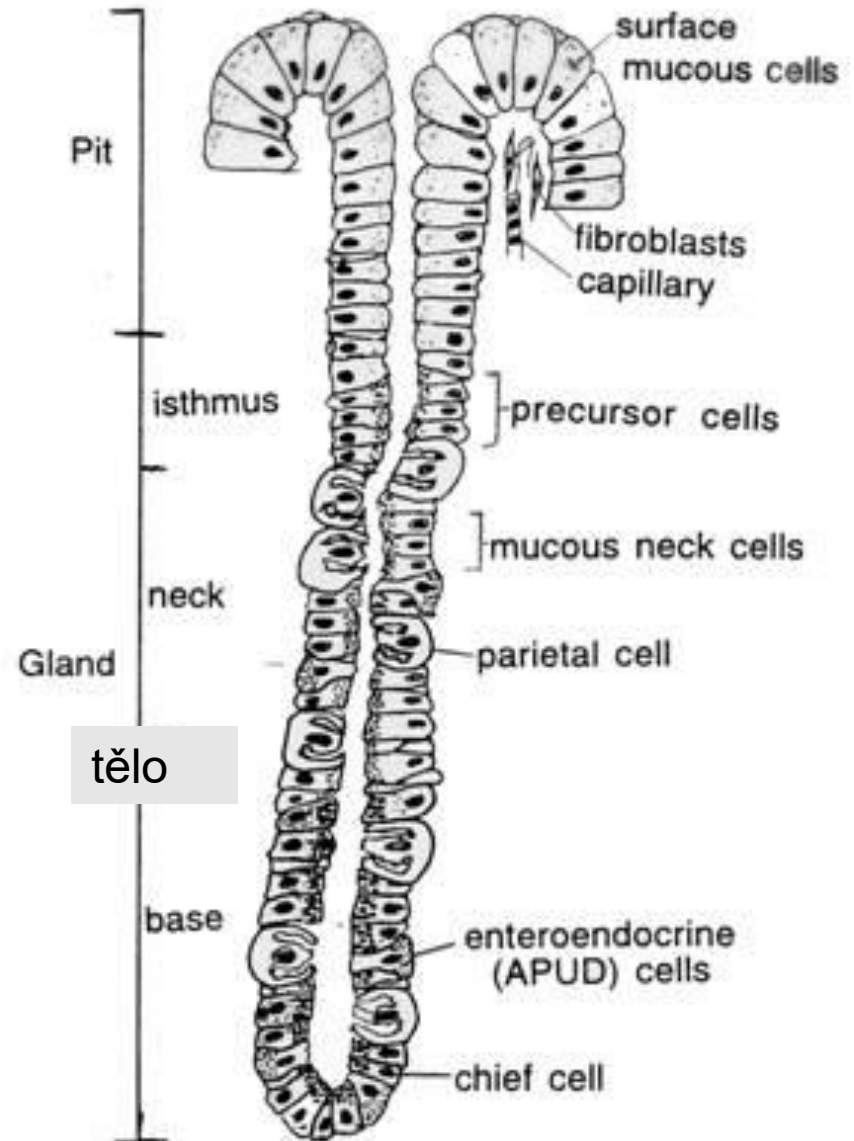
Žaludek - *fundus et corpus ventriculi*

sliznice - zásobní řasy (*rugae gastricae*), ***areae gastricae*** (2-6 mm²), *foveolae gastricae*
glandulae gastricae propriae

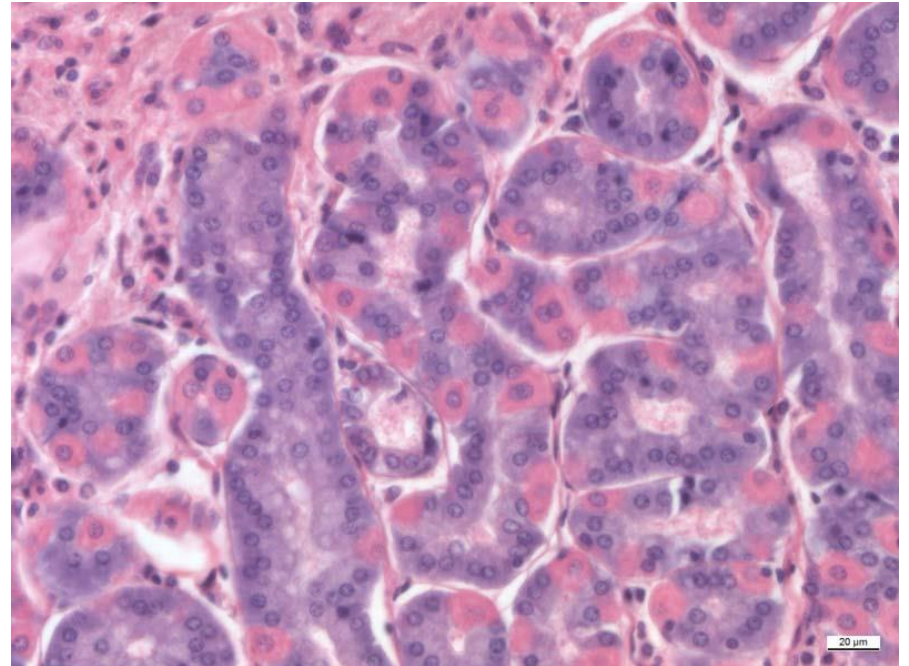

Žaludek - žaludeční žlázy

- ***Gll. cardiae***
 - rozvětvené tubulózní žlázy mucinózní
- ***Gll. gastricae propriae***
 - 2 - 4 do jedné žaludeční jamky
 - jednoduché tubulózní
 - výstelku tvoří tyto buňky
 - **hlavní** (pepsinogenní) - pepsin, lipáza
 - **parietální, krycí** (HCl), produkují také „vnitřní faktor“
 - buňky krčků
 - endokrinní buňky
 - nediferencované buňky
- ***Gll. pyloricae***
 - rozvětvené tubulózní žlázy mucinózní

Žaludeční žlázy - *gll. gastricae propriae*

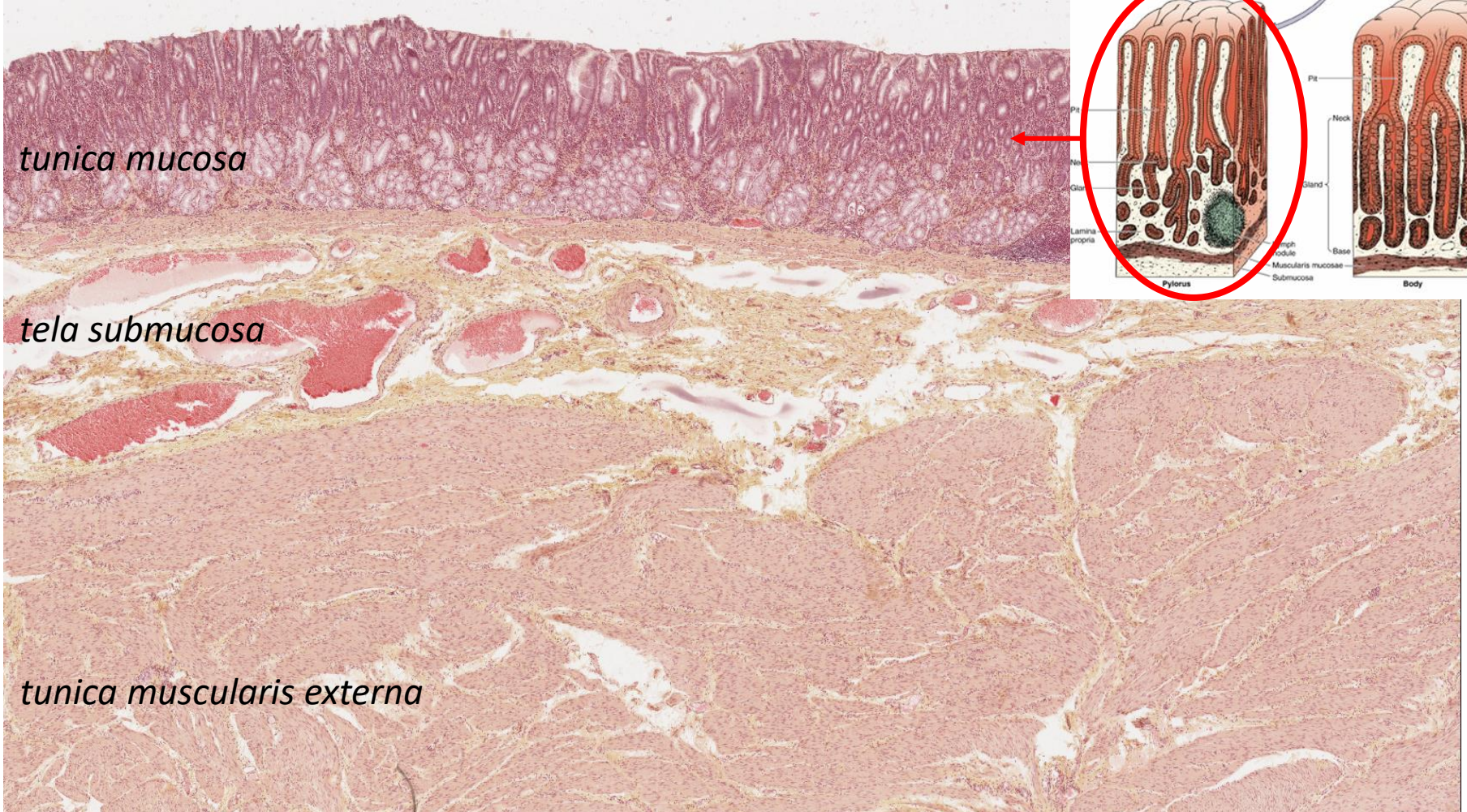
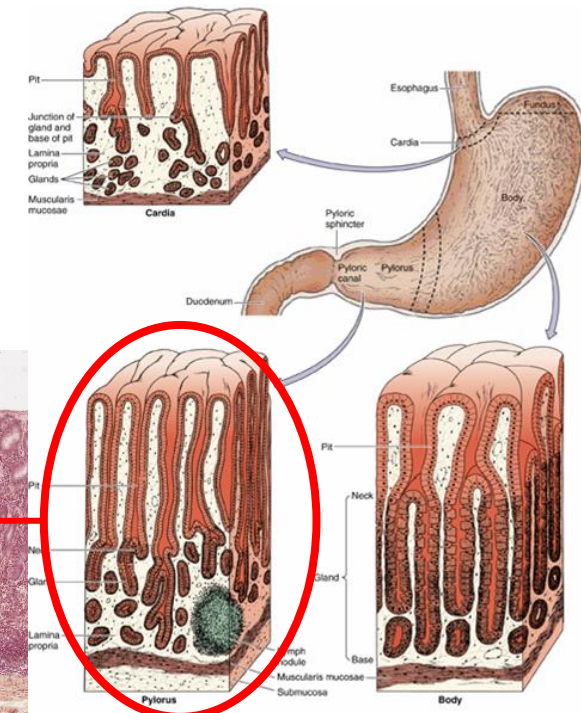

buňky hlavní a krycí

Žaludek - pylorus

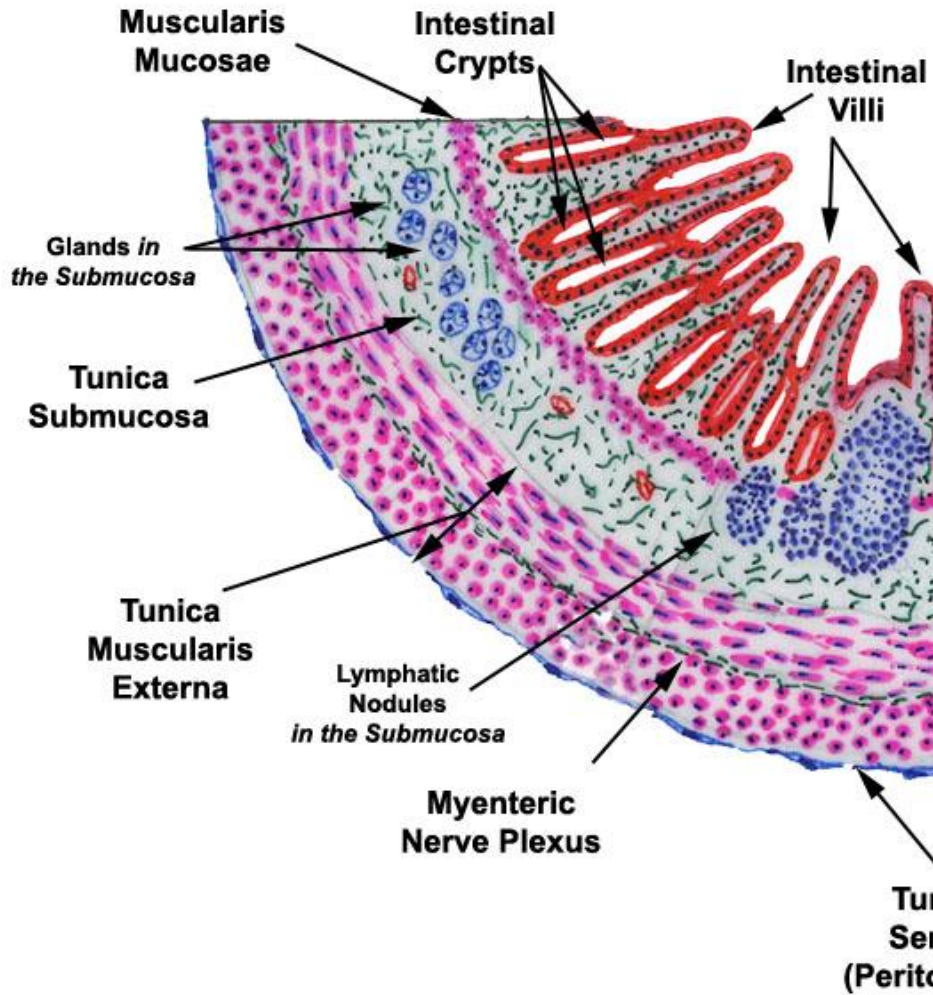
Gll. pyloricae

rozvětvené tubulózní žlázy mucinózní

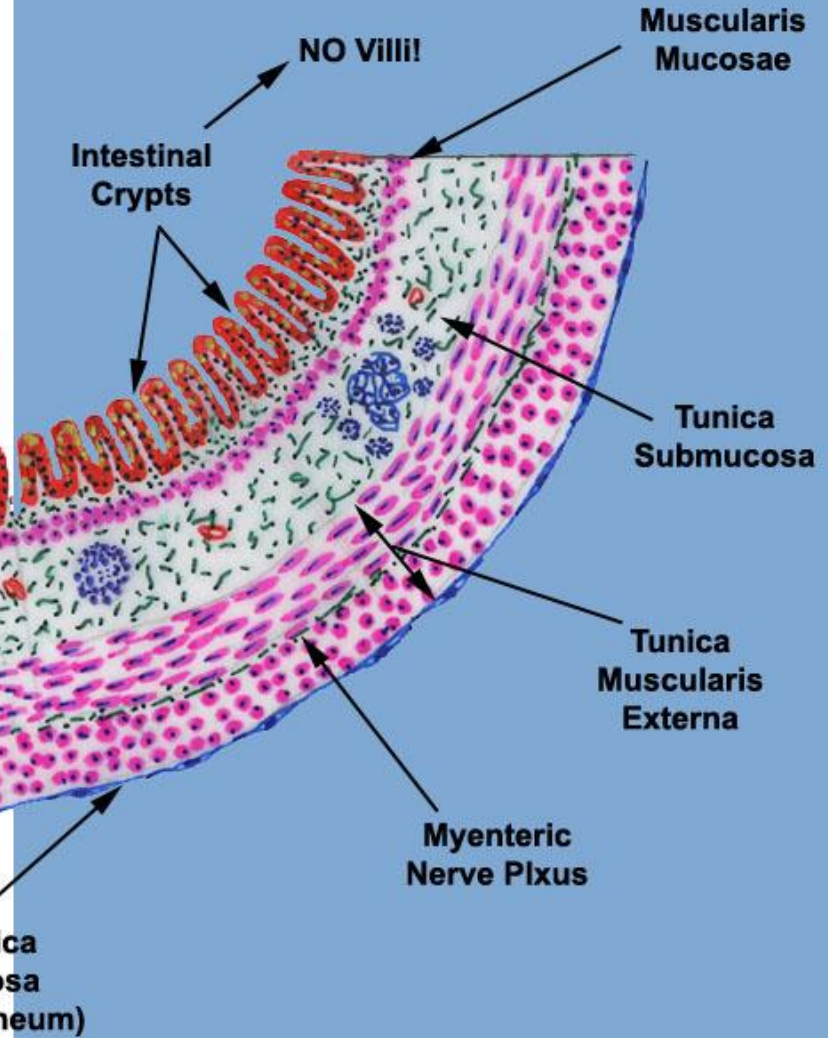

Obečná stavba trávicí trubice

SMALL INTESTINE

LARGE INTESTINE

5-7 m

Tenké střevo - *intestinum tenue*

plicae circulares (Kerckringi)-3x → villi intestinales (1 mm)-10x → mikrokilky ($1\mu\text{m}$)-20x

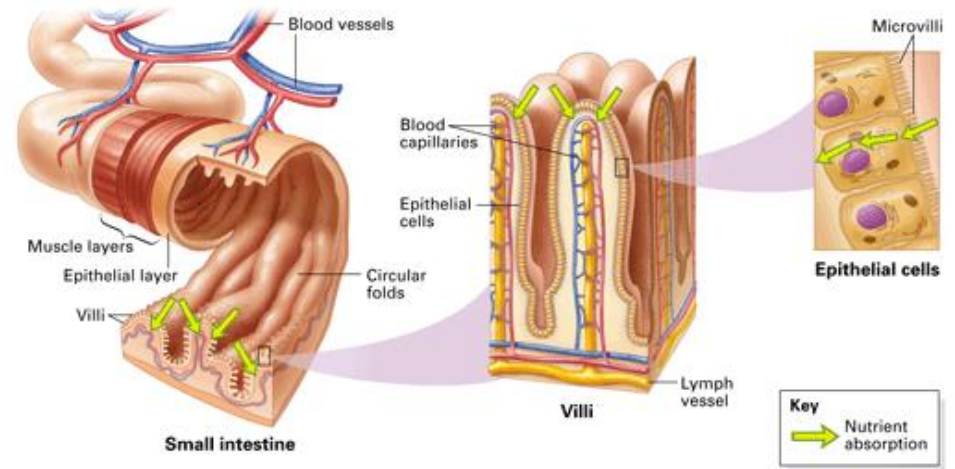
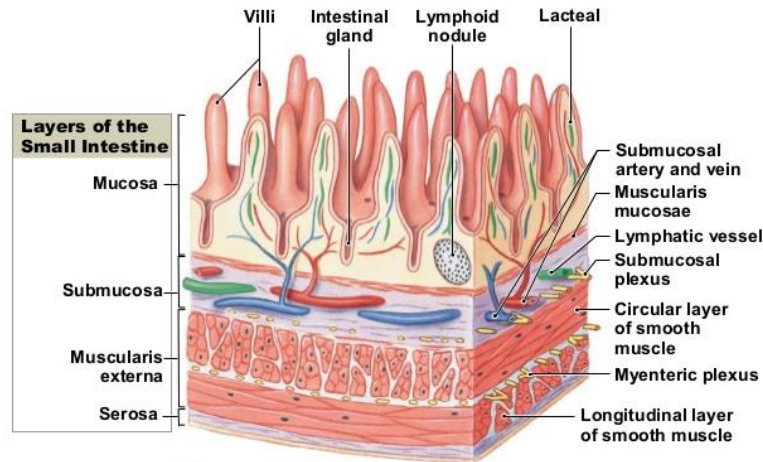

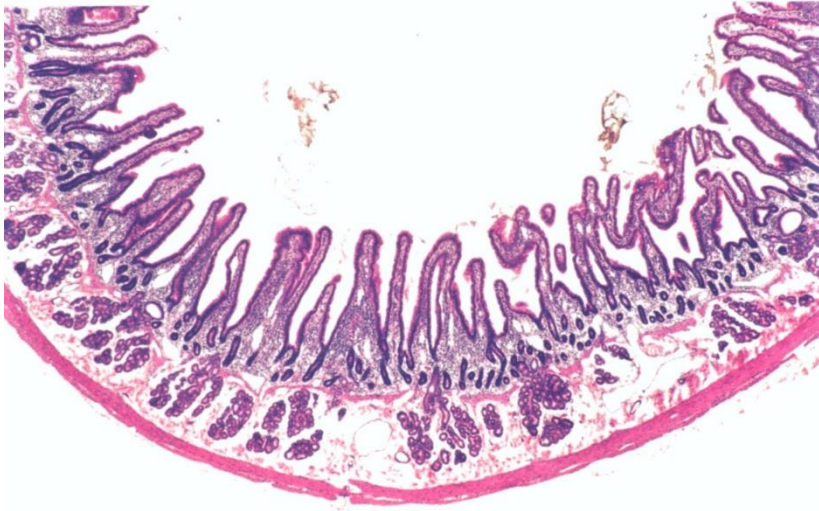
Figure 16-11b The Intestinal Wall.

b The organization of the intestinal wall

Intestinum tenue

duodenum

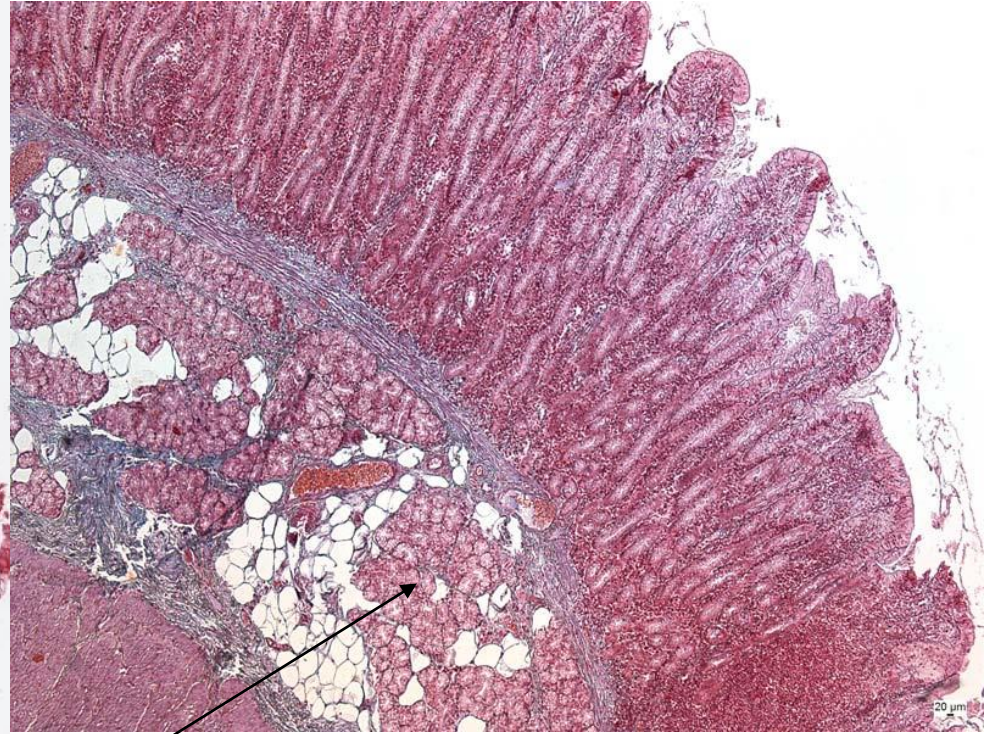
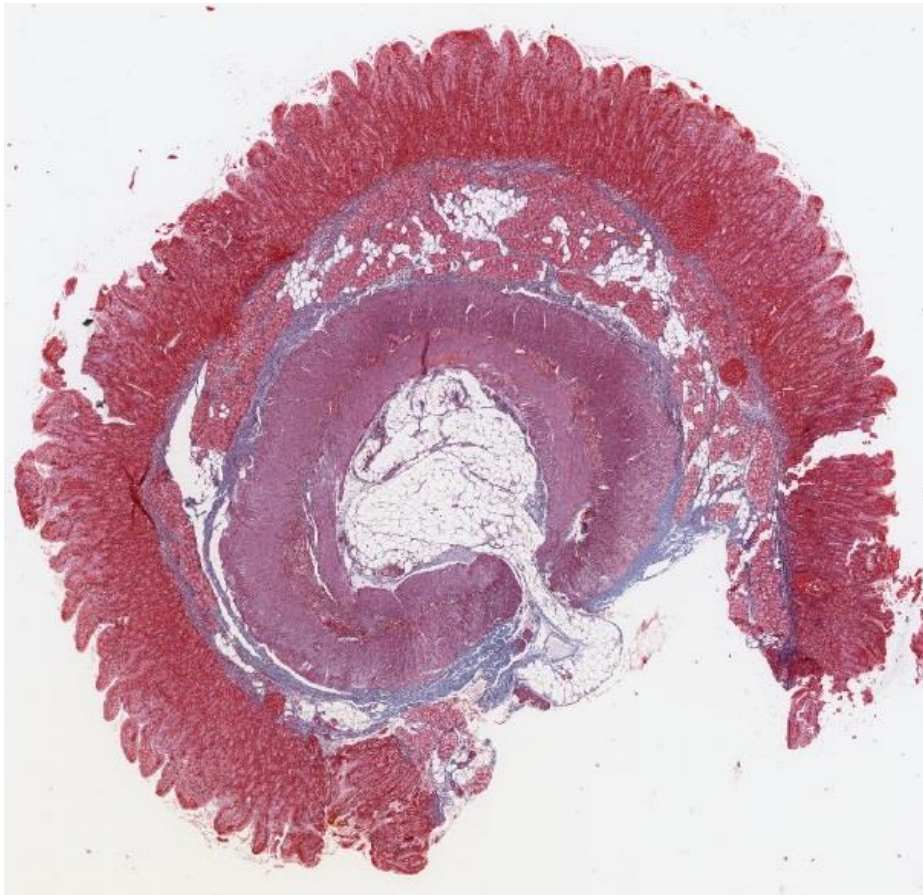
plicae circulares
Kerckringi

2.5-5 cm od
pyloru, stálé

jejunum

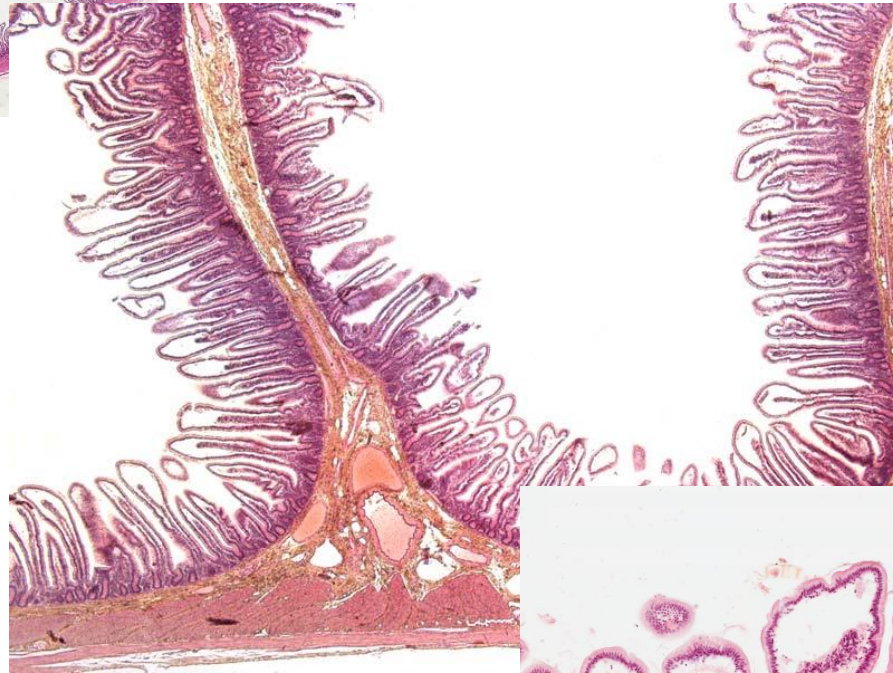

Duodenum

tela submucosa: *Brunnerovy žlázy* – mucinózní a alkalické, proč?

Intestinum tenue - jejunum

*lamina propria mucosae –
retikulární vazivo*

*tela submucosa – řídké
kolagenní vazivo*

Sliznice tenkého střeva (střevní klky)

→ epitel

• enterocyty

- 30 μm cylindrické buňky s mikrokly (žíhaný lem) + glykokalyx (s enzymy)
- životnost 1-3 dny

• pohárkové buňky (produkce mucinu)

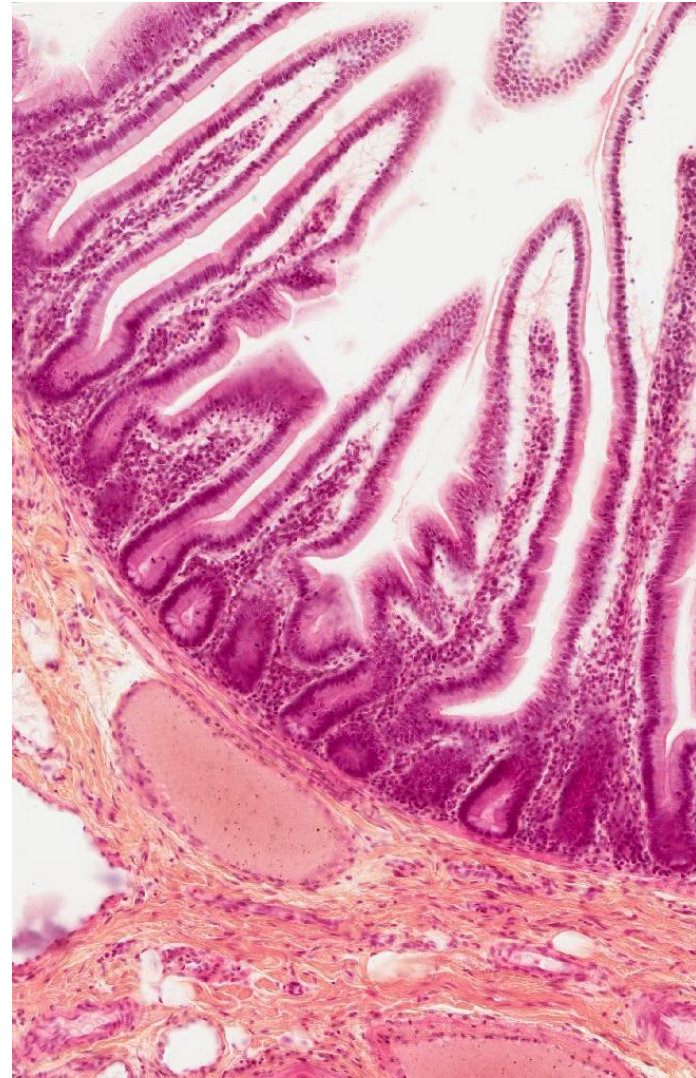
• Panethovy buňky (antimikrobiální schopnosti – lysozym, antimikrobiální peptidy α -defensiny, TNF...)

• endokrinní buňky

- gastrin, sekretin, cholecystokinin,..

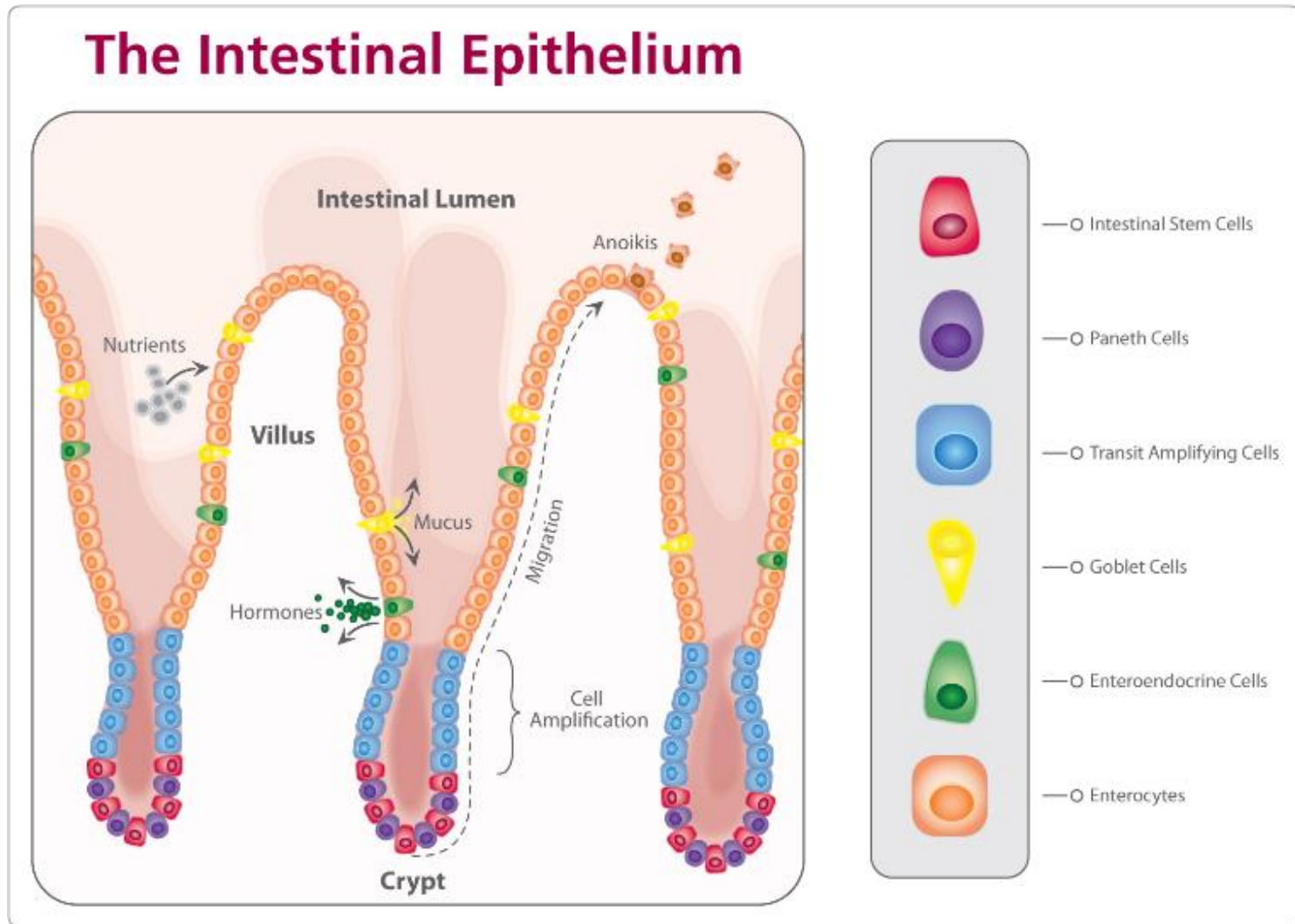
→ slizniční vazivo

→ slizniční svalovina

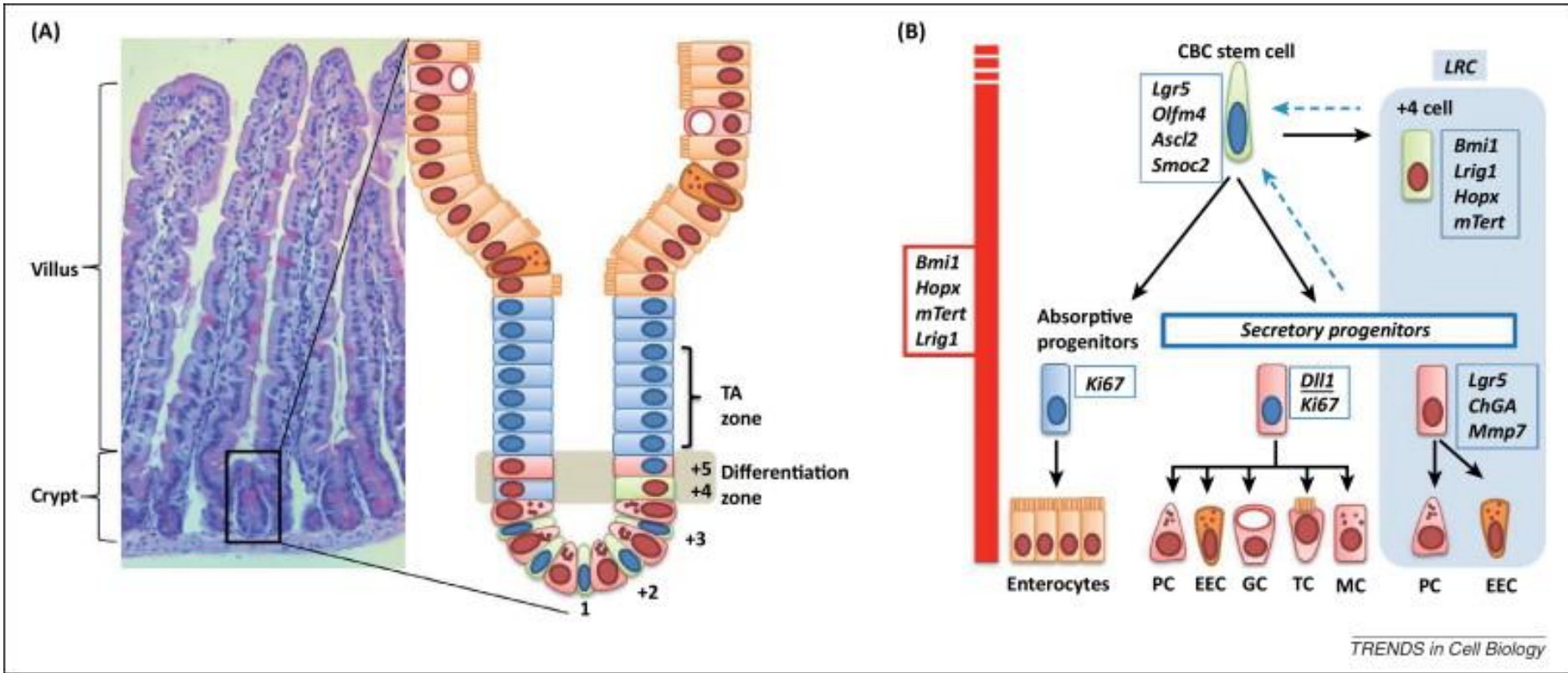

Okolo klků, při jejich úpatí, je 2-7 otvůrků, kterými na slizniční povrch ústí **Lieberkühnovy krypty** (*gll. intestinales*).

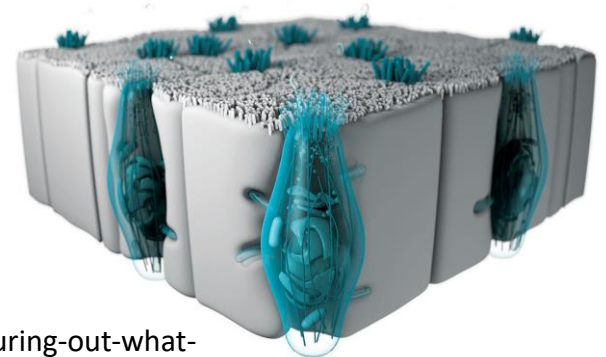
Sliznice tenkého střeva – *lamina epithelialis*

Sliznice tenkého střeva - *lamina epithelialis*

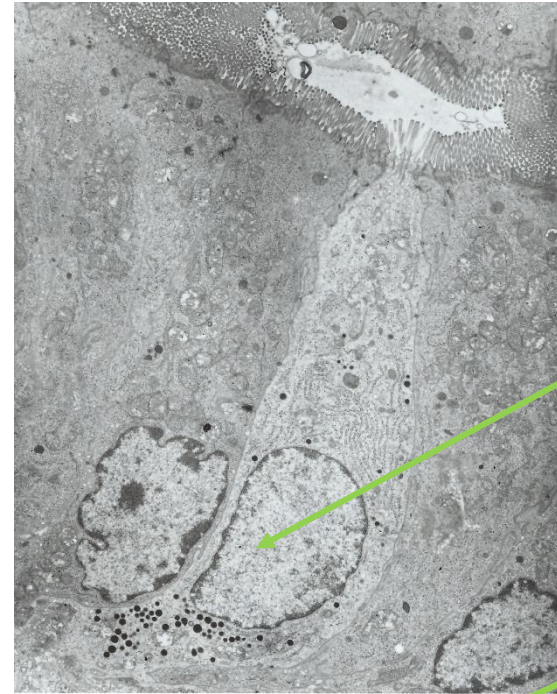
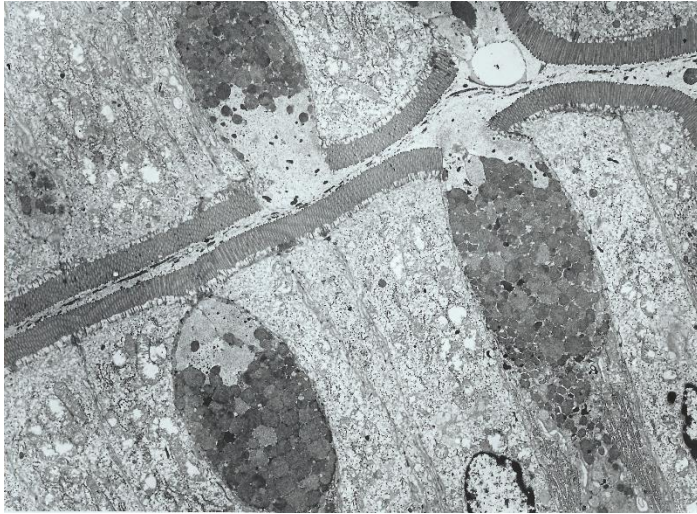

Tuft cells - in the linings of many body structures and organs - not only the intestines, but also the lungs, pancreas, gallbladder, urethra, and nasal passages. Tuft cells serve as sentinels along the body's invasion routes, relying on their sensory capabilities to detect pathogens and allergens that are inhaled or trying to infiltrate. They are a type of epithelial cell interact with immune system to help coordinate protective responses.

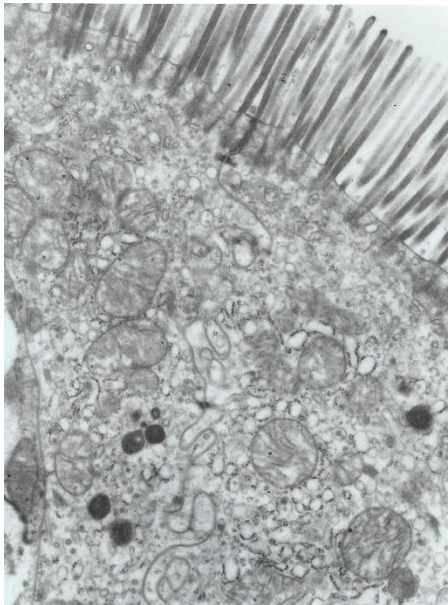

<https://www.sciencemag.org/news/2019/03/closing-century-old-mystery-scientists-are-figuring-out-what-body-s-tuft-cells-do>

Sliznice tenkého střeva – v EM obrazu

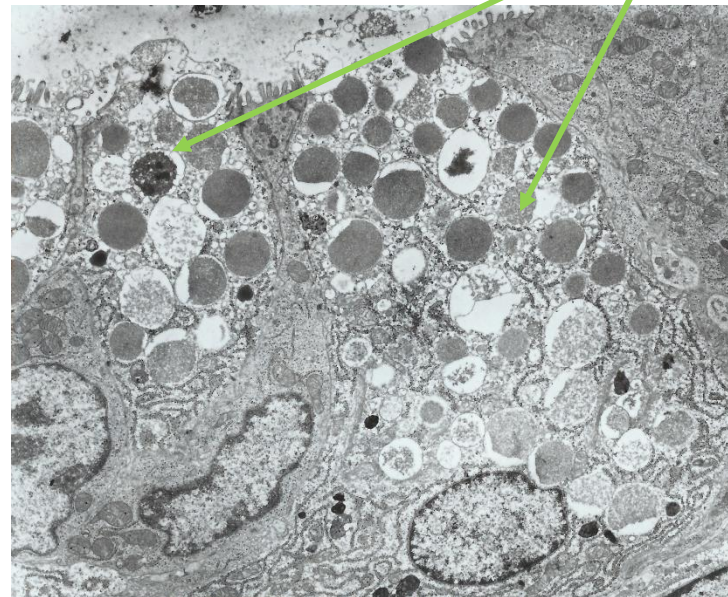

enteroendokrinní

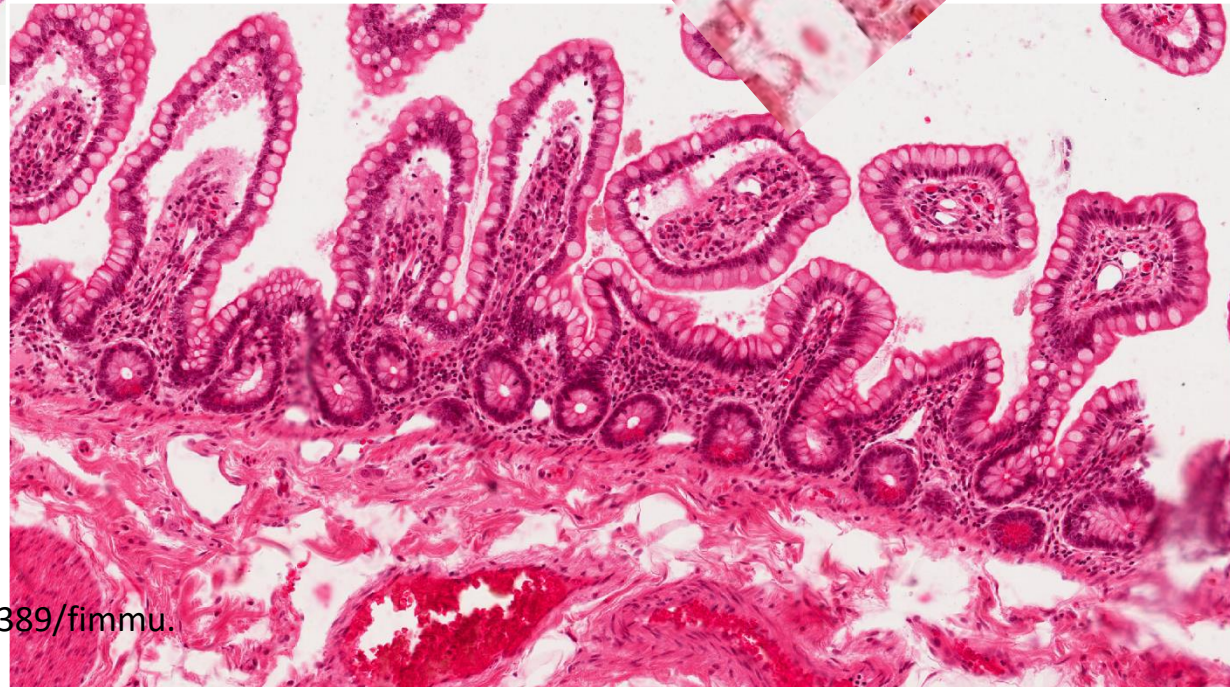
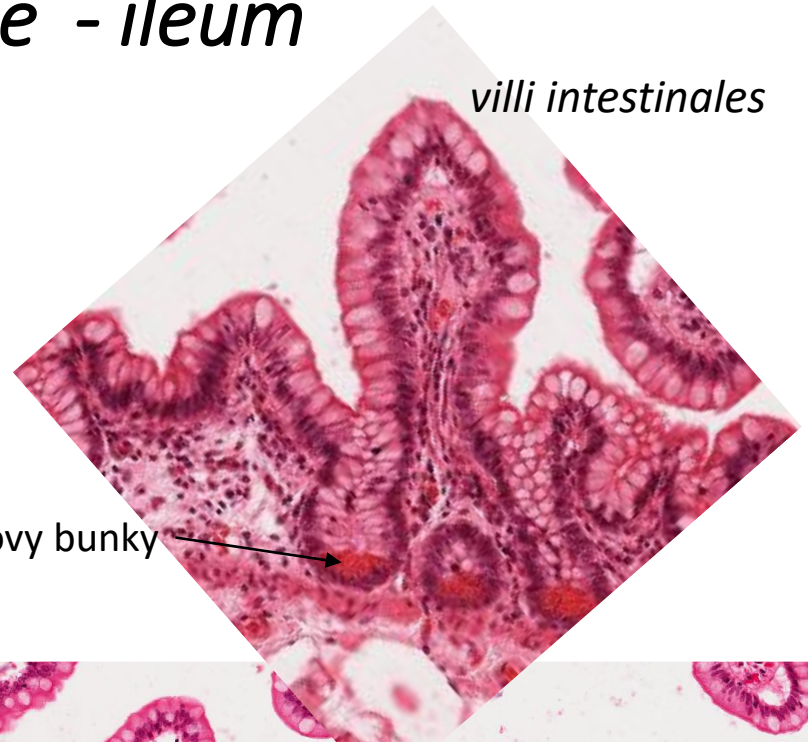
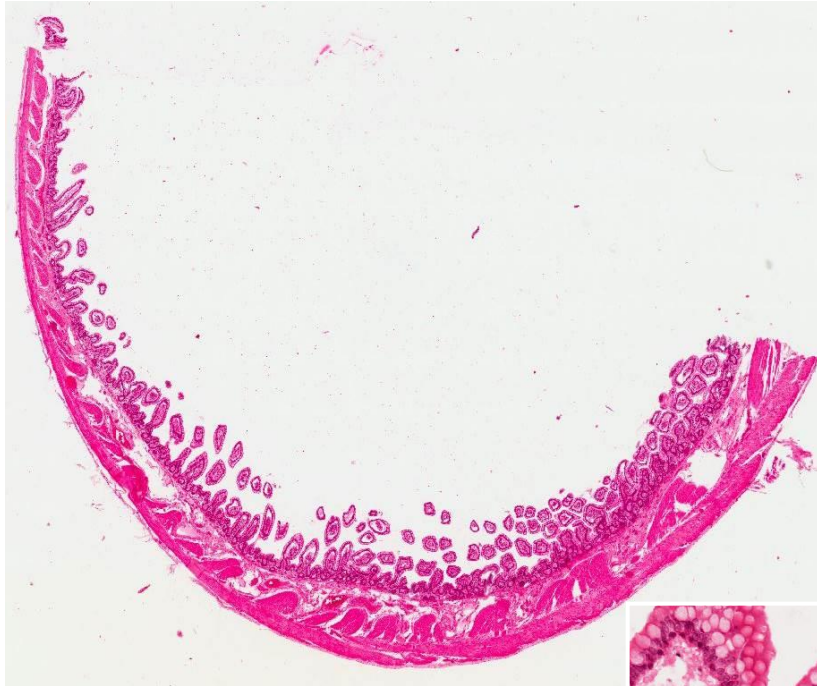
pohárkové buňky
a enterocyty

enterocyty -
žíhaný lem

Panethovy
buňky

Intestinum tenue - ileum

MALT - GALT

Gut-associated lymphoid tissue (GALT)

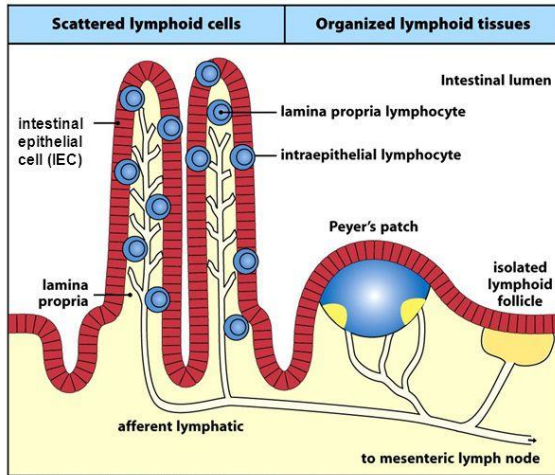
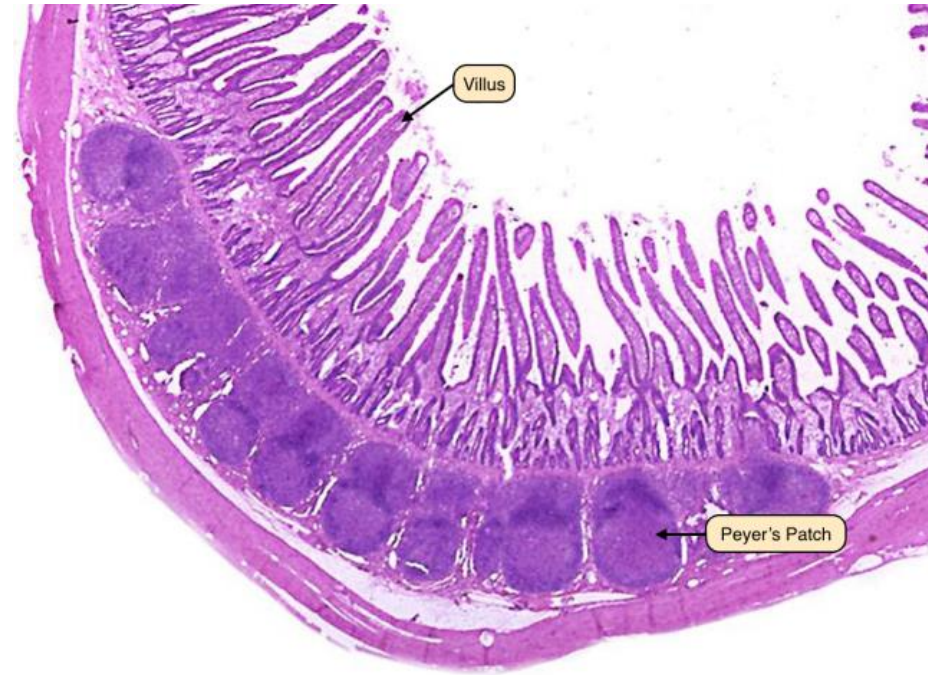

Figure 11-4 Immunobiology, 7ed. (© Garland Science 2008)

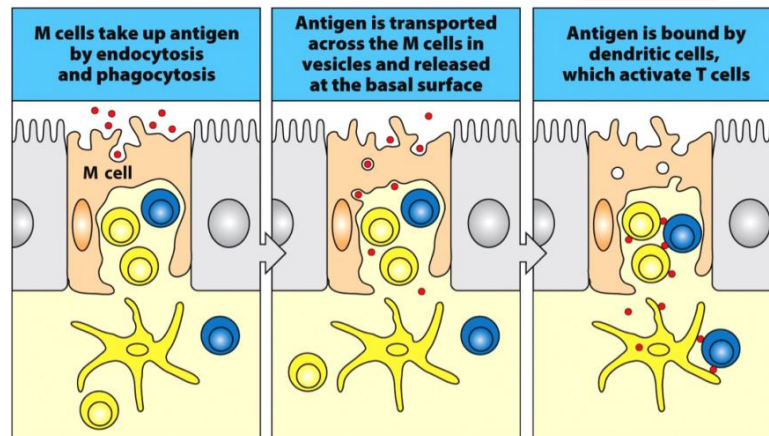
GALT

- Peyer's patches
- appendix
- isolated lymphoid follicles

■ = T-cell areas
 ■ = B-cell follicles

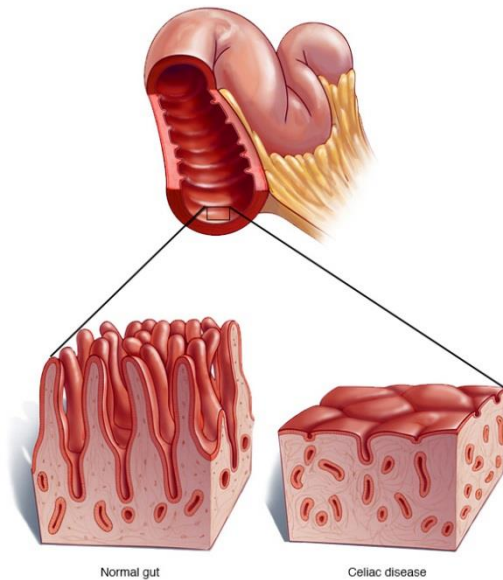

Antigen uptake and presentation by M cells

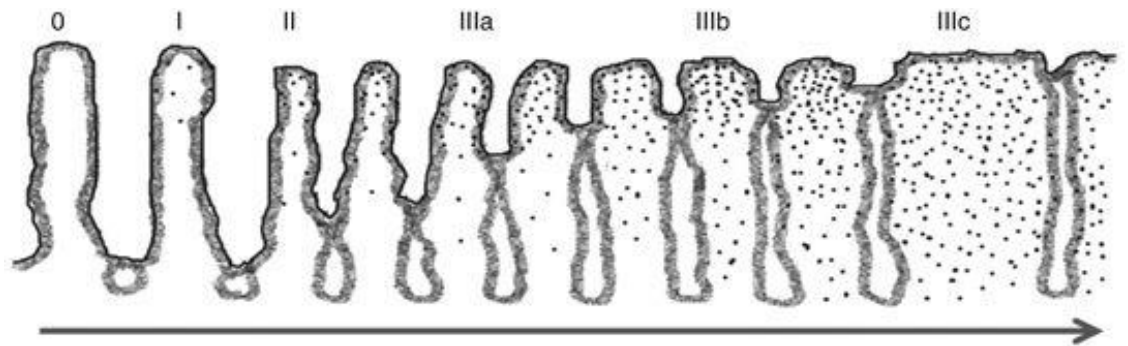
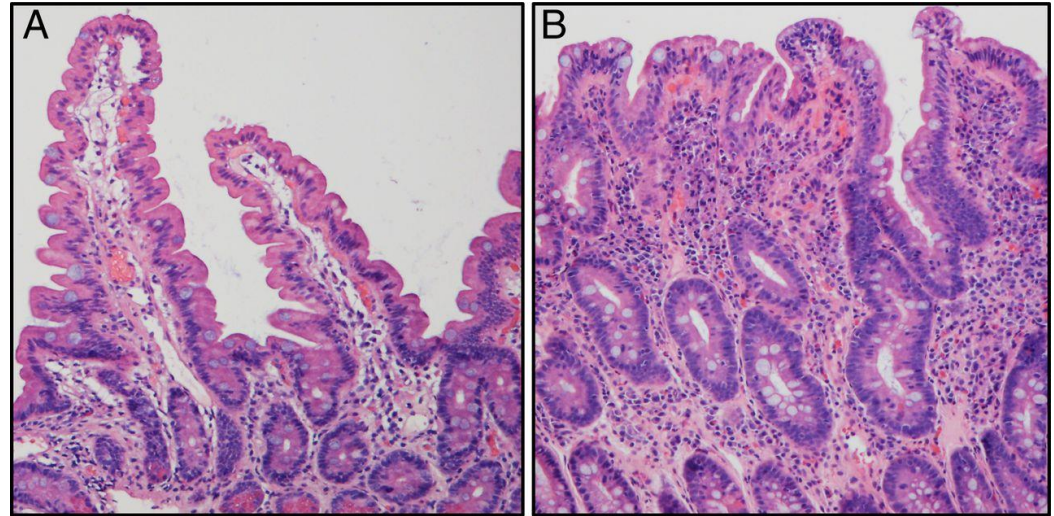

Celiakie (klinika)

- gluten (lepek) - směs dvou bílkovin gliadinu a gluteninu
- zánětlivá imunitní reakce na gluten → celiakie

© MAYO FOUNDATION FOR MEDICAL EDUCATION AND RESEARCH. ALL RIGHTS RESERVED.

Healthy mucosa

- Little malabsorption
- No villous atrophy
- Little crypt hyperplasia
- Increased IELs

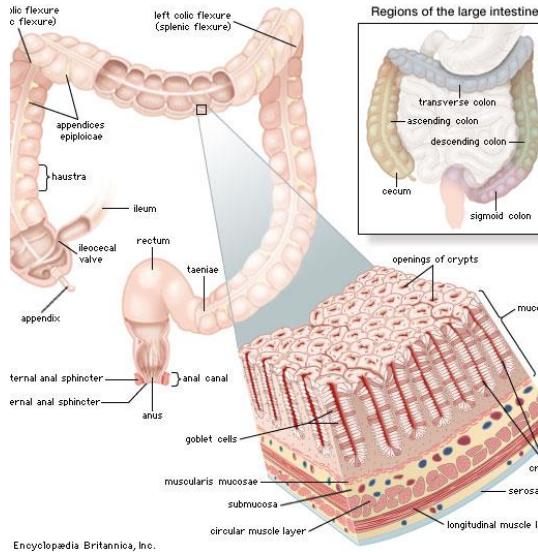
Celiac disease

- Minimal malabsorption
- Partial villous atrophy
- Some crypt hyperplasia
- Increased IELs

- Extensive malabsorption
- Complete villous atrophy
- Marked crypt hyperplasia
- Increased IELs

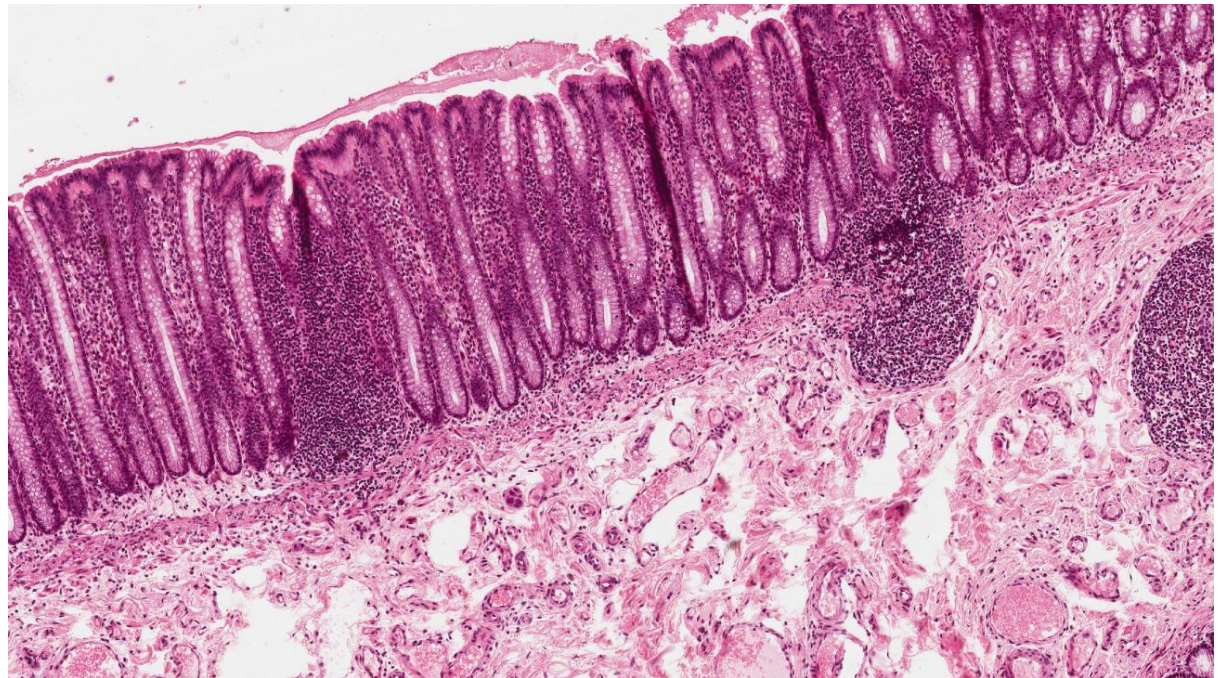
1.5 m

Intestinum crassum

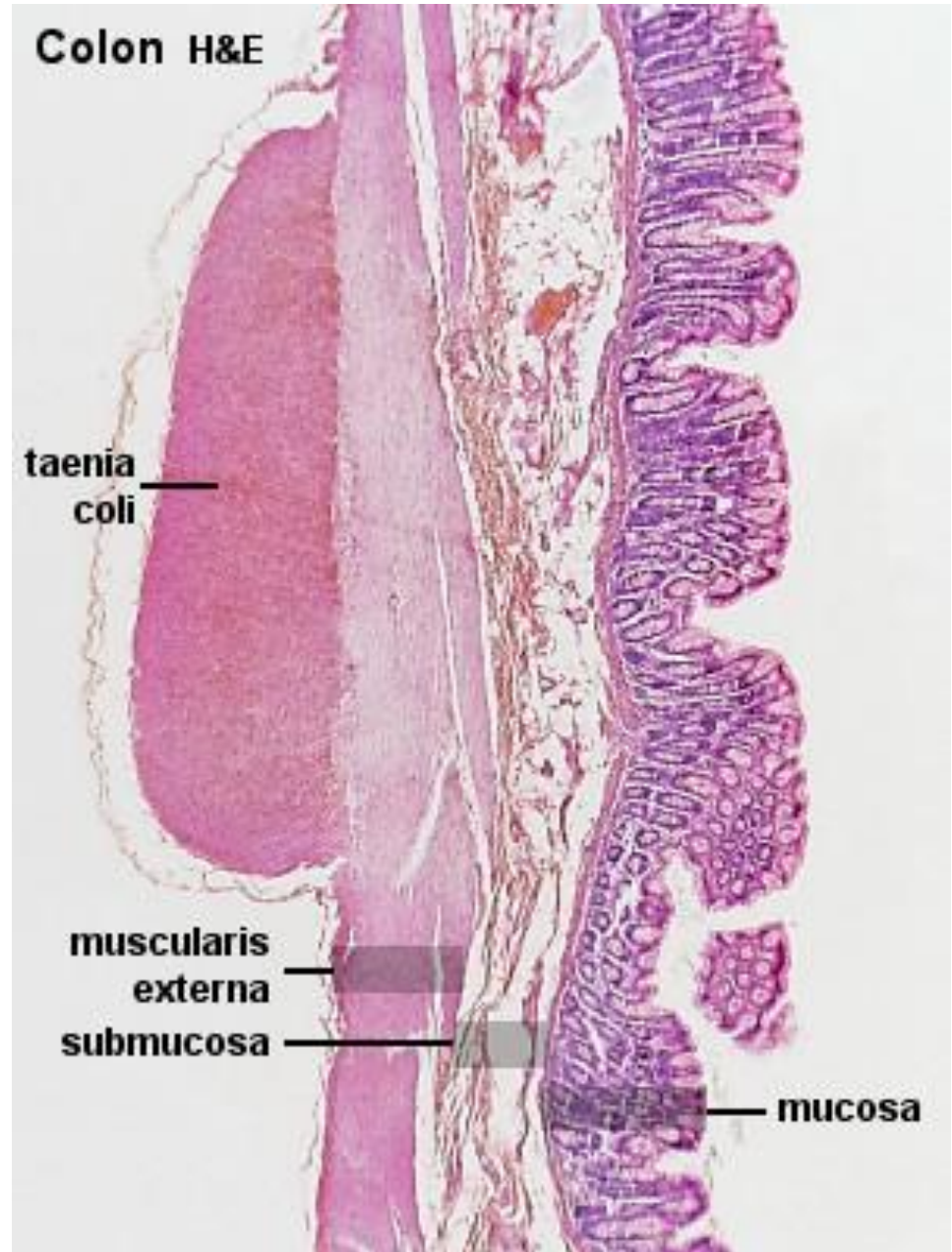
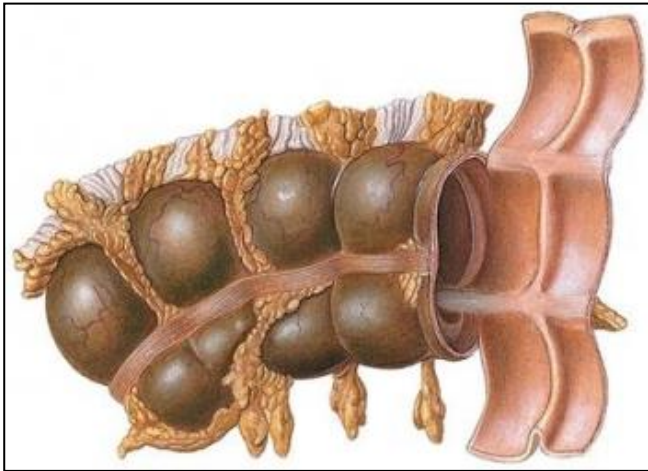
sliznice

- nejsou klky
- dlouhé L. krypty
- epitel – enterocyty (kolonocyty), pohárkové buňky, enteroendokinní buňky, kmenové buňky, nejsou Panethovy buňky
- folliculi lymphatici

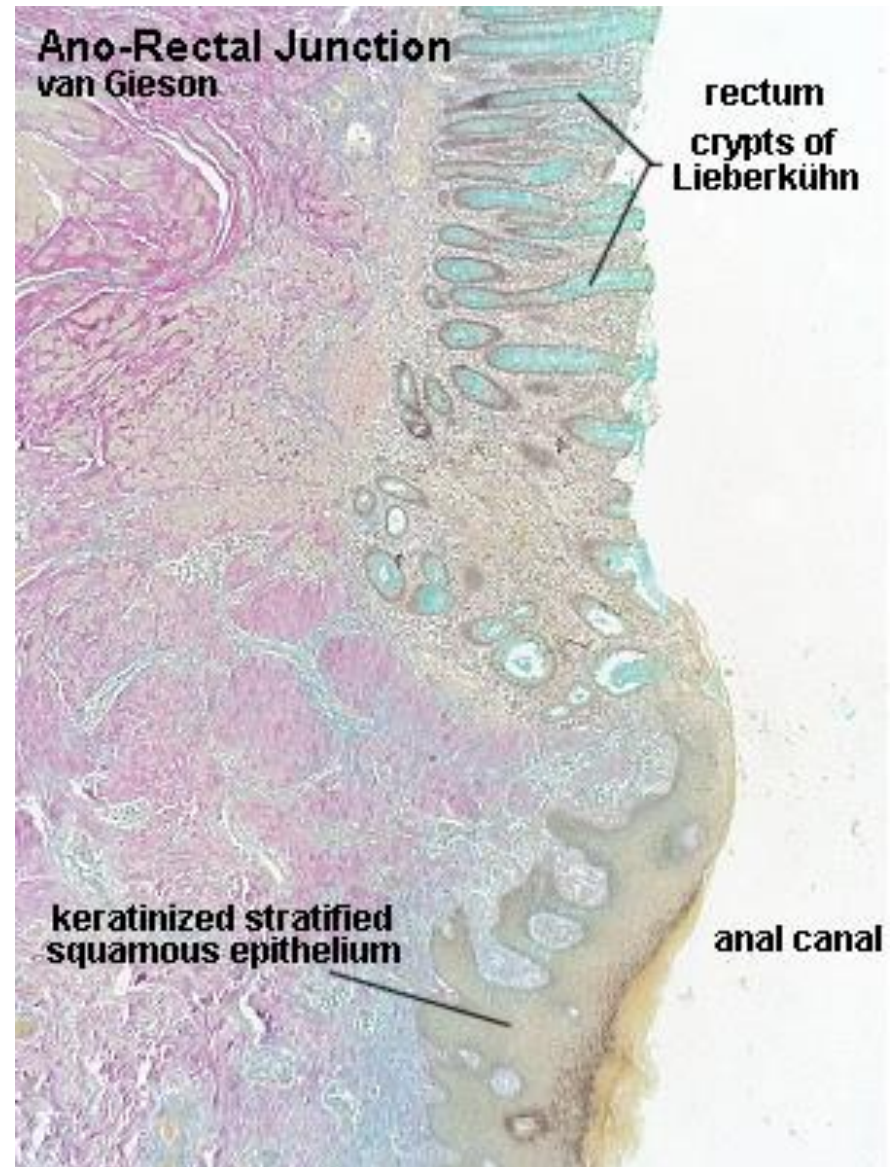
Intestinum crassum

- **tunica muscularis** – vnitřní cirkulární vrstva tvoří obvyklý obal, zato zevní longitudinální vrstva je zesílena ve tři úzké podélné pruhy - **taeniae coli**
- **seróza** tvoří malé křkaté výrůstky - **appendices epiploicae**
- zadní stěnu kryje adventicie

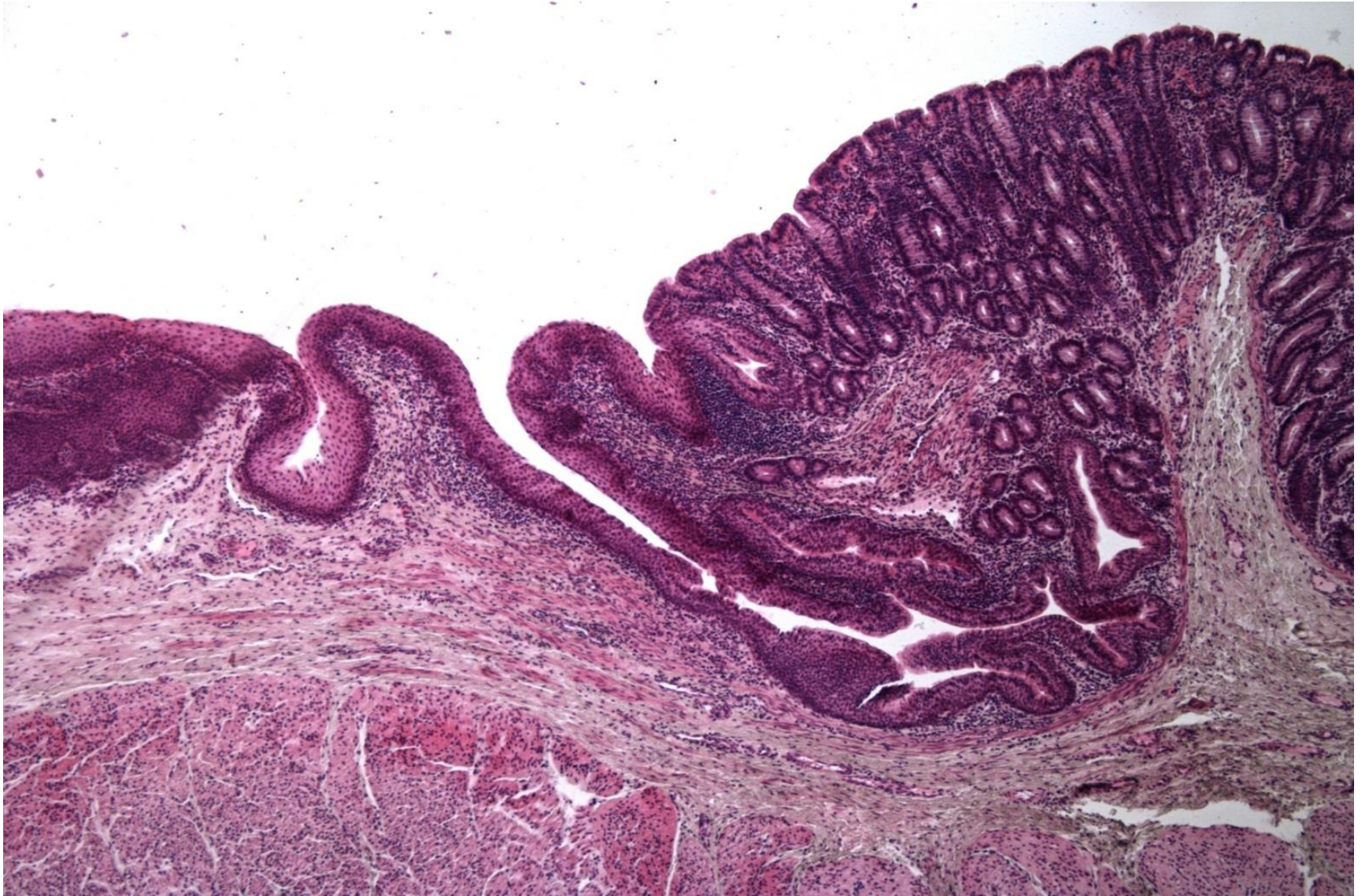

Intestinum rectum (proctos)

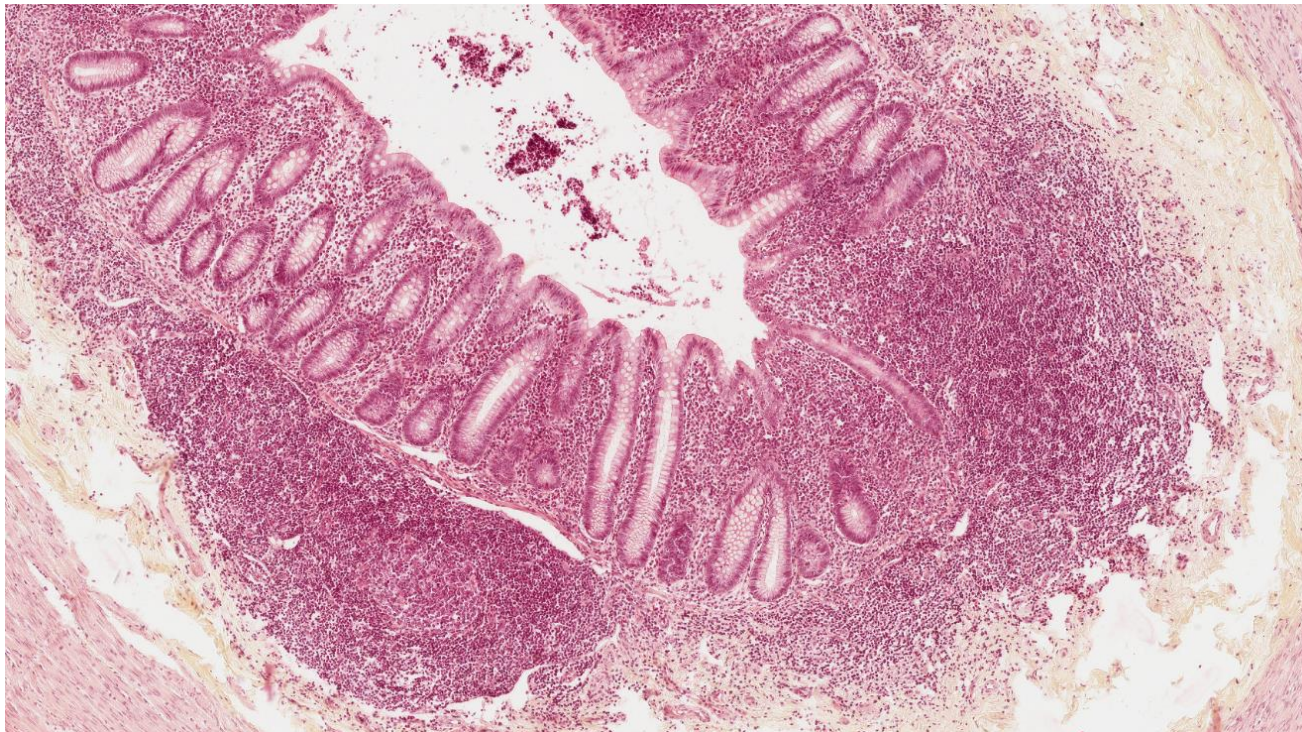
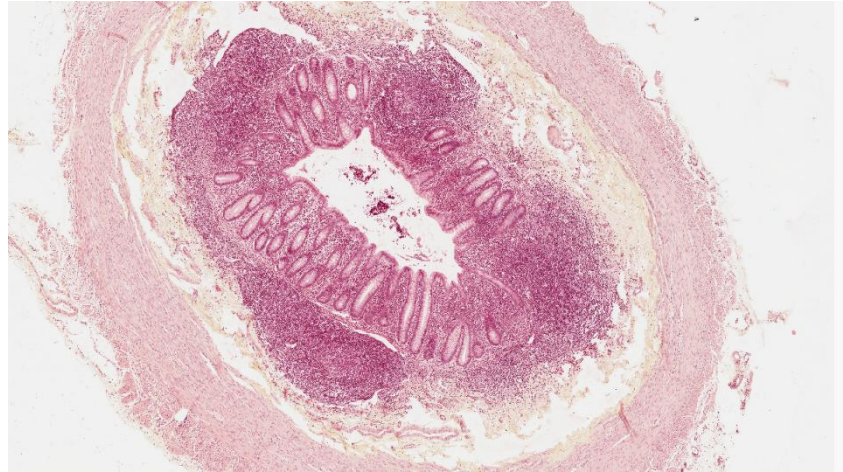
- Pars ampullaris recti
 - četné lymfocyty ve vazivu, chybějí taenie coli, pouze adventicie
- Canalis analis
 - 2.5-4 cm terminální část trávicího traktu
 - *Zona haemorrhoidalis*
 - sliznice má charakteristický reliéf - 5-10 longitudinálních řas – *columnae anales*
 - jednovrstevný cylindrický epitel nahrazen vrstevnatým dlaždicovým, četné žlázy, hojné žilní pleteně
 - *Zona intermedia*
 - m. sphincter ani internus /hladká svalovina/
 - *Zona cutanea*
 - typická kůže
 - m. sphincter ani externus /příčně pruhovaná svalovina/

Intestinum rectum (proctos)

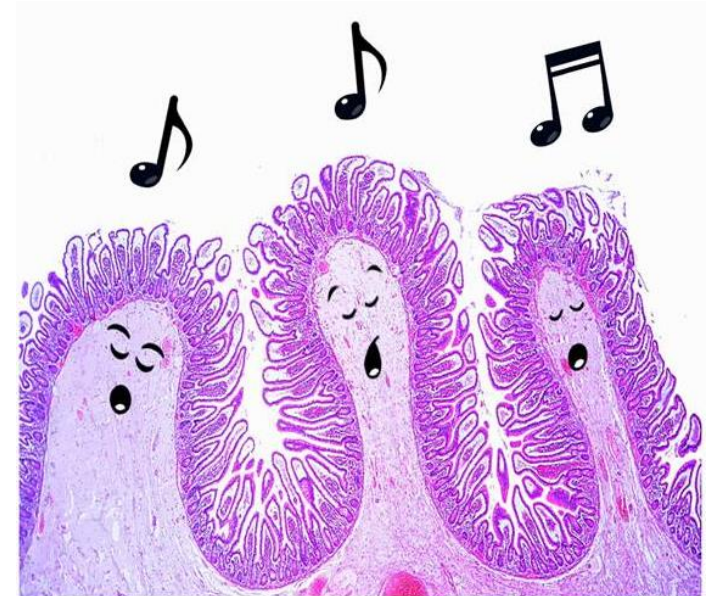
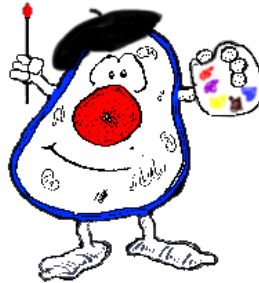
Appendix vermiformis

krypty i s Panethovými
buňkami

Trávicí systém I

- 1. Labium oris
- 2. Apex linguae
- 3. Papilla circumvallata
- 4. Tonsilla palatina
- 5. Palatum molle
- 6. Tonsilla lingualis
- 7. Zub
- 8. Glandula parotis
- 9. Glandula submandibularis
- 10. Glandula sublingualis
- 11. Oesophagus
- 12. Cardia
- 13. Fundus ventriculi
- 14. Pylorus
- 15. Duodenum
- 16. Intestinum tenue
- 17. Intestinum crassum
- 18. Appendix
- 19. Anus

Poznáte, odkud je obrázek?

Děkuji za pozornost.

Otázky a komentáře na: jdumkova@med.muni.cz